

Це фото зроблене у шкільному музеї «Визволення Кіровоградщини» десятиріччя № 22 обласного центру — одному з найзмістовніших і найцікавіших шкільних музеїв області. Саме тут проходить другий день роботи І обласного з'їзду керівників пошукових загонів. Що дають такі з'їзди? Нащо їх проводити? Чи зацікавлені ми всі у тому, щоб жодного невідомого не залишилося? Запитання риторичні. Але... «Проблеми святої справи» — в ПОЛОСА.

афіша
НОМЕРА

Колгосп стає кооперативом: соціальний експеримент «Молодого комунара» «Оренда» — дійсність!

Незручно за Спілку, коли водій оббирає бабусиних мідяків виявляється комсомольцем. Але... Кореспондент звітує про відрядження до Бобринця —

4

3

5

— А ви чули, що в Олександрії проводитиметься міжнародний конкурс краси! Отож-бо. Заявки ще приймаються! —

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Комунар

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 6 грудня
1939 року

№ 10 (4037).

СУБОТА

4

БЕРЕЗНЯ
1989 р.

Кіна 8 коп.

Валерій ГОНЧАРЕНКО

Дума про Шевченка

ТЕТРАПТИХ

А буде син, і буде мати...
Т. Шевченко.

«Чию дитиноньку?»
«Свою».

Він плаче хліба із руки,
І похилилась тужна мати,
Аж потемніли колоски.
Вони її спитали разом:
«Чис ж ім'я дитя несе?».
«Його назвала я Тарасом.
Він — син землі. Оце і все».

Озвались ворони залітні:
«Нема такої у полях».
В одвіт зітхнула: «Чорні злидні
У мене викрали маля.
Мій син живе не у палатах,

1
Ішла степами Україна,
Проснулись квіти у гаю:
«Кого шукаєте?»
«Дитину».

(Закінчення та інші матеріали з нагоди Шевченківських днів читайте на 6—7 стор.).

УВАГА!

УВАГА!

УВАГА!

Молоді спеціалісти сільського господарства області, хто відчуває в собі сили очолити колгосп імені Комгосполю України Компаніївського району, просимо протягом десяти днів надіслати свої заявки до обкому комсомолу або редакції газети «Молодий комунар».

Колгосп забезпечує житлом (70 квадратних метрів) з усіма присадибними будівлями.

Село Нечаївка — центральна садиба господарства — благоустроєне, є середня школа. Знаходиться село за 18 кілометрів від районного центру.

ЧЕКАЄМО

ЗАЯВОК!

СІНОНС

Комітет молодіжних організацій Кіровоградської області з 31 березня по 1 квітня ц. р. проводить І обласний фестиваль сатири та гумору «Першоквітнина-89».

Бажаючих взяти участь у фестивалі пропонує КМО області пропонує надсилати заявки на адресу: 316050, м. Кіровоград, вул. К. Маркса, 41. Необхідно вказати прізви-

ще, ім'я та по батькові, домашню адресу, жанр, в якому працює, автор чи виконавець, скільки і які номери пропонує для фестивальної програми.

Переможців чекають призи.

Додаткову інформацію бажаючі можуть одержати по телефону 4-73-52.

КМО КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ.

З ВЕСНОЮ ВАС, ДОРОГІ ЖІНКИ!

ХРОНІКА ПОДІЙ

БАГАТЬМА МОВАМИ

Середня школа № 14 м. Кіровограда готується до шевченківського ювілею.

Цікаво пройшов недавній конкурс читців віршів Т. Г. Шевченка. Після цього присутні подивилися кінофільм про поета.

Нині до святкового вечора школярі готують літературно-музичні композиції «Доля жіноча» і «Твори Тараса Шевченка на екрані».

В рамках шкільного свята плануються українські вечори. Готуючись до них, діти вчать українські народні пісні (ліричні, обрядові, жартильві), розучують українські танці, народні ігри: все те, чим жив і великий поет України.

Т. Г. Шевченка нині знає увесь світ. І в СШ № 14 твори Кобзаря звучать багатомовно: українською, російською, англійською...

Р. ДАЙДАКУЛОВ.

КОРОТКО

Минулої неділі в палаці культури імені Компанієць (дискотек «Олімпія») відбувся перший семінар з питань китайської гімнастики ушу. Голова обласної федерації гімнастики ушу В. В. Яровий прочитав вступну лекцію і відповів на запитання присутніх. Відповіді на певну частину запитань планується дати під час другого семінару, який відбудеться 12 березня.

В рамках семінару його учасникам був показаний фільм з історії розвитку ушу в Китаї.

Надалі такі семінари за подібною програмою плануються зробити традиційними. Отже, кожної другої та четвертої неділі місяця в палаці культури імені Компанієць (дискотек «Олімпія») обласного центру, зал вміщує близько 100 чоловік... Вартість квитка — 3 карбованці.

Про можливі зміни в часі і місці проведення семінарів повідомлятимемо додатково.

Наш кор.

2

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

4 березня 1989 року

В обкомі ЛКСМ України

Відбулося чергове засідання бюро обкому комсомолу, на якому було розглянуто питання «Про особистий внесок члена обкому ЛКСМУ М. М. Цуканова в розвиток науково-технічної творчості молоді».

У постанові бюро відзначається, що М. Цуканов, як член обкому комсомолу, директор центру НТТМ «Ефект» взяв участь у роботі по організації діяльності госпрозрахункових центрів НТТМ в області. Творчим колективом «Ефект» під його керівництвом проведено значну роботу по активізації науково-технічної творчості молоді області. Серед перспективних розробок центру: впровадження си-

стеми автоматичного управління, комплексного захисту і синхронізації електродвигунів, розробка, дослідження і виготовлення високотемпературних трансформаторів та ін.

За час роботи економічний ефект від впровадження центром «Ефект» розробок становить 545,4 тисячі карбованців. Спільно з редакцією газети «Молодий комунар» центр почав випуск «Рекламного вісника», в якому публікуються матеріали про розвиток науково-технічної творчості, діяльності центру НТТМ, підприємств, колгоспів і радгоспів, кооперативів, про нові перспективні розробки тощо.

М. Цуканов, як член обкому

ЛКСМУ, брав участь у роботі по організації виставок НТТМ, зльотів молодих винахідників, раціоналізаторів, семінарів з науково-технічної творчості молоді.

Разом з тим, як відзначило бюро, М. Цуканов, як член обкому ЛКСМ України, директор центру НТТМ «Ефект», недостатньо уваги приділяє розвитку дитячої технічної творчості. Тільки 30 процентів працюючих в творчих колективах центру — молодь до 30 років.

Бюро обкому ЛКСМУ звернуло увагу М. Цуканова на недостатню увагу до розвитку дитячої технічної творчості. Звернуто увагу й бюро Кіровського райкому ком-

сомолу на недостатнє використання роботи центру НТТМ «Ефект» контролю за використанням ду НТТМ.

Бюро обкому підтримало ініціативу «Ефект» в створенні філіалів центру в районах області. Рекомендовано міським і районним комсомолу надати технічну допомогу центру НТТМ «Ефект» в створенні філіалів на місцях. Кожен укласти договори «Ефект» з підприємствами і організаціями своїх районів на ництво науково-технічної продукції.

Бюро обкому ЛКСМУ рекомендує ряд інших питань внутрішнього життя.

НІЧ «НЕ ДЛЯ ВШИСТКИХ»

Дискотек «Олімпія» досить тривалий час був відомий у Кіровограді як заклад, що працює стабільно і готує цікаві програми. Деякий час через пожежу в приміщенні він не працював, а після відкриття клубу ми дізналися про нововведення — нічний відеозал. Керівник «Олімпії» О. Непом'ящий, видаючи нашому кореспонденту запрошення, попередив: «Мужчини без галстуків і в джинсах та жінок у брюках не пустять». Дещо здивований майбутньою зустріччю по одержці журналіст запитав себе вимогою етикету: в чужий монастир зі своїм статутом не йдуть. Але непередбачені обставини бувають сильнішими від нас, і підготовлений кореспондент мусив віддати своє запрошення коле-зі. А той не сприйняв передану йому засторогу керівника «Олімпії» всерйоз: ішов же не на гулянку — на роботу. Але він помилявся! Втім, найкраще враження — це з перших рук. Слово В. ЯВОРСЬКОМУ:

Біля темнуватого закладу, справи якого я мав за завданням редакції висві-

тити, йшло обговорення тексту таблички, яка повішувалася, що відвідувачі повинні бути у вечірніх туалетах. «А якщо нема?» — питали юнак із дівчиною, що стояли перед дверима, як і я, не пущені, із запрошеннями в демократичному одязі. Стоїмо ми отак та й міркуємо: де брати те, що проходить за вечірне. А справді, що? І яким воно має бути?

Однак мені-то що, а ось як почуває себе перед своєю дівчиною отой хлопець, котрий ніяковіючи пішов з нею геть, і я побоявся за їхні майбутні взаємини. Чи не майне у неї думка: «Можливо, пошукати такого, що вміє одягатися?».

Мені порадило хлопець при вході в «Олімпію» взяти за троячку таксі. Щоб я, мовляв, змотався перевдягнутися і ще астиг би. Інакше, мовляв, справи не врятує навіть сам О. Непом'ящий, тим більше, що його зараз нема (хоча мої колеги домовлялися з ним про зустріч і бесіду на тому вечорі), і що й він мені нічим посприяти не може — це на словах, та в погляді й

манерах хлопця читалося більше: тобі взагалі вже ніхто не допоможе, раз ти у варьонках, куртці-болоньї...

ВІД РЕДАКЦІЇ: Ми допоможемо і авторів, відчувачи свою вину перед ним за завдані прикрощі, і іншим, хто наївно вважає, що для можливості подивитися спектакль, фільм, концерт чи потанцювати досить вхідного квитка. Ні-ні, любі друзі, це вам не застійні роки. Нові часи — нові клуби, котрі, як кажуть поляки, «не для вшистких», а для обраних. Очевидно, через свою фешенебельність.

Хочете її скуштувати? Ділимося досвідом. Безплатно і з усіма... але тільки з усіма представниками сильної статі, котрі, гадаємо, самі потурбуються про подруг.

Два хлопці теж не могли потрапити на якесь «мероприяття» (так, до речі, «Олімпія» афішує в згаданій об'її свої вечори), бо були без галстуків. Так вони вийняли з черевиків шнурки, почепили на шию і зійшли за своїх...

Колгосп імені 40-річчя Жовтня Бобринецького району у тракторній бригаді працює механізатором новий молодець-афганець Григорій КОСЕНКО. Уже два роки тракторі «Т-150» на внутрігосподарському орендному підприємстві трудиться він з товаришами. Нині всі, звичайно, в полі на сібї, а влітку Григорій сяде за кермо комбайна. Фото В. ГРИБА

Актори Києва

на землі корифеїв

Годі гадати, чекали чи не чекали організатори добродійного концерту у Кіровограді запитання про Б. Ступку. Звичайно, чекали, тому, що знали — більшість глядачів прийшли того вечора до театру, щоб зустрітися на самеред з Богданом Ступкою. Ні. Вони, звісно, гідно оцінили виступи народної артистки УРСР Лариси Хоролець, заслужених артистів УРСР Богдана Бенюка, Михайла Крамаря, актора Василя Мазура і режисера Андрія Жолдака (приємна несподіванка — Андрій виявився родичем нашого славетного земляка І. К. Тобілевича, його прапра-внуком). Київські актори не могли пожалітися на недостатню увагу з боку кіровоградців, реакція яких на шире поетичне слово, ліричну пісню, влучний жарт була теплою. Спасибі акторам, що не пошкодували свого часу, подарували нам своє мис-

тецтво — адже концерт цей добродійний, кошти від нього підуть на спорудження пам'ятника корифеям українського реалістичного театру.

І учасники концерту, і кіровоградські глядачі сподіваються, що добродійні концерти стануть у нашому місті традицією. Дозволю собі також від імені глядачів висловити надію, що нас більше не будуть вводити в оману об'явами, адже і наша газета рекламувала приїзд Богдана Ступки. Приносимо свої щирі вибачення тим, хто чекав і Ступку.

Наш кор.

Валютний граф

зе Монт Апарат

Доскіплива розгубленість багатьох моїх знайомих напередодні минулих вихідних стосувалося не стільки факту проведення в Кіровограді першої республіканської виставки племінних котів, стільки місця її розташування — драмтеатру імені Кропивницького.

— Ну і що — молода да-

ма загвинтила у театральний паркет каблучок. — А недавно тут ось купила махровий рушничок...

На цій виставці місця для торгівлі не знайшлося б: буфет був заповнений сидіти мало не на колінах один з одного неповнолітніми і спрессованими, мов у тролейбусі, дорослими — перші із задоволенням, а інші виму-

ВРАЖЕННЯ

шено дивилися нескінченний голлівудський мультисеріал «Том і Джеррі» з котячо-мишачим сюжетом. Чотириногі друзі людини різних розмірів, мастей і кольорів аж до голубого дивилися і з дитячих малюнків на стінах, і з календариків та марок на стендах у вестибюлі, і з вольєрів у правому кулуарі театру. Дивилися, правда, не всі — приблизно половина Пушків, Зосимів, Кеш, Мурок експонувалася в сонному стані. А московський орденоносець Тірал Арета (мати — Лукреція Сорно,

батько — Феліціан зе Монт Апарат), який затягує на стільки там сочень доларів, — той взагалі нагадував комір. Не тільки довгим хутром, а й депресивною відсутністю реакції на дитяче смикання — це більше завдавало клопоту хазяїнові лауреата численних подібних виставок. Зате Графа, котрий, попри аристократичне ім'я, нічим не відрізнявся від мешканців наших дахів і горщиків, можна було гладити безперешкодно.

Словом, дітям радість. Дорослим теж виставка сподобалася, судячи із записів у книзі відгуків. Якщо ж послухати відгуків усні, то не всім — не працював буфет (у театрі порвало труби, і для туалету воду возять бочками). Як це так — віддали карбованця, а мультіки не дозволяють дивитися до скоху (місця-то мало, а дітей багато, лише на другий день відеоустановку перемістили в зал для глядачів), душно, тісно...

Як було корифеям українського театру, біля чийого портретного підніжжя вичисували котячу

шерсть, невідомо. Невідомо також, як розцінювали зоосад у храмі мистецтва режисера, представники адміністрації театру і артисти оркестру чий і фотографії висіли якраз напроти класичної. Відомо тільки, що виставка, організована кооперативним творчим об'єднанням «Фотон» і Кіровоградським клубом любителів котів, першим на Україні допомогла театрові дати поліпшити своє фінансове становище.

І не всім дітям радість. Деяких батьків, наприклад, відлякнула черга до сквера (з неділі), своєрідний запах — чайно ж, він не підходить і для суботнього дитячого концерту.

— Не комплексуй! — сказали мені приятелі, відповів на сумнів до оптимальності вибраного місця виставки. По-перше, розножко фотографічних котиків, напиши на чистім народження — думаєш, не купувати? По-друге, скільки людей завдяки виставці, мовляв, вперше побували в нашому театрі!

Н. ДАНИЛЕНКО.

А В ЗАЛІ ТІСНО...

На початку лютого в м. Кіровограді в спортивному залі СПТУ-2 була проведена першість області з боксу. Більшість учасників продемонструвала непогані техніко-тактичні дані. В цілому непогано виступили світловодці, серед яких були і до-свідчені, і зовсім молоді. Так, підтвердив свій то-

рішний успіх кандидат у майстри спорту працівник мушкетерів Г. Олійник, який завершив фінальний бій достроково. Разом із званням чемпіона одержав значок КМС представник СШ № 7 С. Царствений.

Переможцями у своїх вагових категоріях стали також І. Мулява та Ю. Ма-

тушевський — учні СШ № 10, Д. Порфілов — завод сувенірних виробів. Добре виступив учень СПТУ-5 С. Ковбас (до 91 кілограма), який завершив свій бій уже в першому раунді.

В деяких фінальних парках виступали тільки світловодці. І ті, хто посів другі місця — А. Сергієн-

ко, Ю. Алексеєнко, Р. Ворончук та В. Альохін — виглядали зовсім непогано.

Готували команду до змагань тренери В. В. Мясенко та О. М. Китаєв. Суддівська колегія, очолювана тренером збірної області А. О. Яценко, докладала зусиль, щоб вони пройшли на високому рів-

ні. І все-таки... Зал, де проводилися змагання, був тіснуватий, недостатньо розкрито по вограду афіш — освітлювачів було небагато. Та й рівень підготовки окремих суддів боксу кращого.

А. ЛЮБАРСЬКИЙ
суддя змагань

КОЛГОСП СТАЄ КООПЕРАТИВОМ

Михайло Петрович Лохвицький одним з перших відгукнувся на соціальний експеримент «Молодого комунара» «Оренда». «Нашому колгоспу імені Кірова потрібні доглядачі великої рогатої худоби, доярки, механізатори — усього 15—20 чоловік, — повідомляв голова правління редакцію ще наприкінці минулого року. — З усіма можемо укласти договори на орендний підряд. Для початку гарантуємо місце в гуртожитку, триразове харчування...». Той талон замовника ми опублікували в газеті. Законірно, що при зустрічі з Михайлом Петровичем виникло запитання: **ЧИ Ж ВІДГУКНУВСЯ ХТО НА ЗАПРОШЕННЯ ХЛИБОРОБІВ?**

— Наше господарство поповнило шестеро городян, колишніх робітників «Червоної зірки», — відповів голова. — З усіма укладено договір на оренду. Хлопці вже приступили до роботи — доглядають бичків. Та проблеми кадрів, як неважко здогадатися з цього листа, це не вирішує. Нам, як і раніше, не вистачає доярок, механізаторів, водіїв вантажного автотранспорту.

— Хотілося б більше знати про перспективи. А то, погодьтеся, не надто це переконливо — харчування, гуртожиток... Мимоволі віт тимчасовість.

— Згоден. Але зважте — лист писався два місяці тому, коли гуртожиток і справді був єдиним нашим аргументом. Зараз ситуація дещо змінилася: ціною надзвичайно ми завершили в бригадному Братському спорудження семиквартирного будинку. Цю подію локального характеру я б навважився назвати видатною. Для нашого господарства, звичайно. Річ у тім, що це стало логічним продовженням взятого курсу — відродити село, яке вважалося колись неперспективним.

— Я був у Братському, бачив там немало хат-пусток, занедбаних садиб...

— І, певно, засумнівалися: чи ж можна взагалі вдихнути в цей населений пункт життя? Дуже і треба! Щоправда, житлового та культурного будівництва, благоустрою у звичному розумінні цього слова явно недостатньо. Ми знаємо немало прикладів, коли в селах набудували будинків, асфальтували навіть тротуари, а людей як не було, так і немає. Діяти треба в комплексі, одночасно вирішуючи всі проблеми. І пріоритетна роль, на мою думку, повинна належати економіці. Люди повинні бути впевненими: моя земля мене прогодє. І не просто прогодє чи наблизить, скажімо, за матеріальним рівнем до міського жителя (про це ми всі роки радянської влади тільки й мріяли), а зробить господарем. Незалежним від керівництва різних рангів, всіляких циркулярів. Хай працює соціалістичний ринок: виробив продукцію — реалізував її. Щоб все на законних підставах.

— **Маєте на увазі оренду?**

— Так. Я палкий прихильник цієї форми господарювання на селі. Звичайно, це не значить, що сьогодні ми повинні ставити під сумнів головне завдання соціалізму — суспільну власність на землю. Але давно вже настав час передавати її на довгострокове користування людям, тим, хто працює на ній. Встановивши, як я вже казав, з державною владою економічні стосунки у формі орендної плати і з правом цієї влади відбирати землю тільки тоді, коли вона погано використовується.

— **Якщо я правильно зрозумів, ви маєте на увазі Закони про оренду. Наша економіка і справді його зажадала. Але ж перші кроки в напрямі утвердження нової форми господарювання вже зроблено. Практиками, а не законодавцями. Як ви оцінюєте власний внесок у цю справу?**

— Мова не про мене. Ініціатором переведення господарства

на повну оренду свого часу виступило правління. Я підтримав ідею, спеціалісти дали їй необхідне економічне обґрунтування. Нині колгосп імені Кірова — скоріше об'єднання кооперативів, аніж господарство у звичному розумінні. Немає у нас ні відділків та бригад, ні роздутого апарату управління. Усі сили й техніка сконцентровані в чотирьох кооперативах (колишніх відділках). Вони самостійно вирішують господарські питання, напругу торгують з державою. Автономія повна. Навіть фондами соціального розвитку кооператори розпоряджаються на власний розсуд. Самі вирішують, що збудувати, яку техніку придбати, а від якої, може, слід позбавитися. Відповідно, за кінцевими результатами роботи нараховується й зарплата.

— **За такою системою колгосп працював увесь мимуваний рік. Чи позначилося це якимось на результатах?**

— Ефект був вражаючим: чи не вперше за всі роки ми отримали 1 мільйон 606 тисяч карбованців прибутку. Одержали по 40,6 центнера зернових з гектара, понад 4000 кілограмів молока від корови. Виконали планові завдання по продажу продукції практично з усіх показників. Виросла заробітна плата колгоспників..., даруйте, кооператорів. В окремих галузях вона сягнула майже 500 карбованців на місяць на одного працюючого. З'явилися «вільні» гроші для житлового будівництва, прокладання доріг, культурного розвитку.

— **Чим же займається голова, правління колгоспу?**

— На даному етапі ми, а також рада кооператорів на чолі з колишнім головним агрономом господарства, а нині головою кооперативу «Розділля» Михайлом Івановичем Сокиром координуємо роботу всіх підрозділів.

Зважте, не адмініструємо чи контролюємо, а саме координуємо. Коли й кому допомогти з технікою, яким чином найкраще реалізувати продукцію. Вистачає роботи і в економістів. Ім контролювати такі доводиться: надходження чеків до бухгалтерії, розподіл фондів.

— **Давайте повернемося до Братського. Що, окрім квартир, можете запропонувати майбутнім орендарям?**

— Цікаву роботу на всі смаки. Потрібні механізатори, приблизно в серпні зможемо здати в оренду корівник на 200 голів (нині добудовується). Можливі й інші варіанти, скажімо, відгодівля молодня великої рогатої худоби. Торік у Братському відмінно проявили себе на цій роботі сімейні орендні колективи Москальченків та Кривих. Молоді, до речі, люди. Середньодобові прирости живої ваги тварин у їхніх групах сягали по 500 грамів і більше.

— **Михайле Петровичу! Але ж можливий варіант, коли один з членів новоприбулої сім'ї захоче працювати у сільськогосподарському виробництві, а інший шукатиме «чистішої» роботи...**

— Будь ласка. Можу запропонувати на вибір: нам потрібні також завідувачі клубом та дитсадком, вихователі, обліковець на ферму... Якщо хтось зацікавиться моєю пропозицією, захоче спробувати свої сили і вміння на землі, можу запропонувати додаткову інформацію. Братське — село мальовниче, знаходиться неподалік від лісосмуг, повноводних ставків. Тричі на день з села курсує автобус до Кіровограда. Отже, чекаємо добровольців, чекаємо нових товаришів по праці, однодумців. Переконалися, що разом з ними ми оновимо наше село.

Розмову вів М. ЧЕРНЕНКО.
Компаніївський район.

АКТУАЛЬНО

СОЦІАЛЬНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ

«САМ НА САМ З ОРЕНДОЮ»

Так називався критичний матеріал, опублікований у нашій газеті 22.11.88 р. Редакція отримала відповідь за підписом заступника голови Устинівського районного агропромислового об'єднання Н. Е. Коваленко, у котрій повідомляється, що «статтю обговорено на засіданні правління колгоспу «Більшовик» та агропрому.

Недоліки, вказані в статті, мають місце. Дійсно, в господарстві заготовлено соковитих кормів зовсім мало, в основному переважав концентратний тип годівлі свинопоголів'я не лише в орендатора Карпенка М. М., а й на колгоспній свинофермі. З транспортних засобів виділено орендатору парокінну повозку.

Орендатор Карпенко М. М. одержав середньодобовий приріст свинопоголів'я 331 грам, собівартість 1 центнера свинини становить 114 карбованців. За кінцевим результатом одержав 3100 карбованців чистого прибутку. В цьому році планував взяти з двома товаришами-однодумцями в оренду колгоспну свиноферму.

Правлінням колгоспу, головними спеціалістами враховано недоліки в орендному підряді на молочнотоварній фермі. З початку 1989 року кожний корпус-ланка переведений на орендний підряд.

Ще місяць тому Микола Усатюк працював обліковцем на відгодівельному комплексі колгоспу «Зоря комунізму» Гайворонського району. На його очах проходило в господарстві становлення першого орендного колективу тваринників. Переконавшись у перспективності нової форми організації й оплати праці, Микола вирішив створити власну орендну бригаду відгодівельників. У нього відразу зацікавився однодумцем — комсомольцем Василем Валбуцьким, Олександром Володимиром Гладким. Нині молоді тваринники вирощують 312 бичків, перші результати їхньої роботи обнадійливі: середньодобові прирости живої ваги тварин за період переведення 400 грамів.

Фото В. ГРИБА.

«ЗАПИШІТЬ МЕНЕ В ОРЕНДАРИ»

Добру справу розпочав «Молодий комунар», оголосивши конкурс на заміщення вакансій орендарів. Я хоч сьогодні згоден виїхати в одне з господарств, котре застосовує цю прогресивну систему організації та оплати праці.

Кілька слів про себе. Мені тридцять сім років, маю фах механізатора ши-

рокого профілю. Хотів би працювати в орендному колективі по вирощуванню зернових культур.

Анатолій КОРОЛЬ.
М. Помічна.

* * *

Минулого року разом з кількома товаришами я вирощував за орендним договором молодня великої рогатої худоби. Що-

добові прирости живої ваги в нашій групі становили понад 500 грамів. Наприкінці року, коли бичків здали на м'ясокомбінат, ми отримали досить солідну доплату. Та, врешті-решт, справа не тільки в грошах. Головне, що ми відчули справжню насолоду від своєї роботи. Не було дріб'язкової спілки, ніхто нам не зава-

жав працювати так, як ми вважали за потрібне.

Нинішнього року разом з Леонідом Уфумовим ми знову вирощуватимемо молодня. Думаємо підписати договір з правлінням колгоспу «Родина» Новомиргородського району.

Анатолій ДОНІЧ.
М. Олександрія.

* * *

Згоден разом з дружиною вирощувати гусей і качок. Якщо моя пропозиція зацікавить когось з керівників — повідомте. Маю кілька професій — водій першого класу, механізатор, електрозварник.

Андрій КРИКУНЕНКО.
Долинський район.

ТАЛОН ОРЕНДАРИ

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Вік _____
Склад сім'ї (з указанням віку та спеціальності дорослих її членів) _____

Ваша професія (якщо маєте їх кілька — перелічіть) _____

Який вид оренди і в якій галузі ви хотіли б взяти, на який строк? _____

Ваша адреса, місце роботи _____

ЦЕЙ ТАЛОН ВИРІЖТЕ І НАПРАВТЕ НА АДРЕСУ РЕДАКЦІЇ.

3

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

4 березня 1989 року

ПЕРЕБУДОВА: ТВОЯ ПОЗИЦІЯ

Чи траплялося з кимось таке, як зі мною, не знаю. Може й нещасливий я чоловік: ледь зайду в приміський автобус, даю водієві двадцять копійок, а він мені квиточок «забуває» дати. А якщо й дає, то на меншу суму... Копійка до копійки і дивись — у водія вже незароблений карбованець і більше. Он які ті хлопці погані — наша думка. Буває ж й інакше — без тих вкрадених у пасажирів карбованців водій не відремонтує автобуса.

4

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

4 березня 1989 року

ЧАСТО ми стаємо свідками таких випадків: даєш водієві гроші за проїзд, а він відірве квиток на меншу суму або й зовсім не дасть його. Так і їдемо з волі водія вимушеними «зайцями». І не соромимся, бо, навіть самі (буває й таке!) відмахуємося від квиточка, мовляв, навіщо він мені — недалеко їду.

Роблячи «добро» водієві (іншими словами, даючи себе обікрати), ми таки розбалували деяких водіїв. Вони вже й самі не проти покласти зайву копійку до кишені. З отих зароблених копійок і складаються незароблені карбованці. А ще водії оббирають пасажирів і тому, що до цього їх побічно спонукає іноді й виробничий процес.

1.

Люди на автобусній зупинці зраділи: на горбі показав свого жовтого лоба «пазика». Довгенько його чекали пасажирів. Автобус, стрибаючи по ямах, поволив підкотити до зупинки. Двері, котрі хтось підбив спересердя кулаком, розчахнулися.

Спочатку зайшли бабусі, потім молодичка з дитям, а потім вже зграйкою вупрухнули дітлахи. Так, можливо, й доїхав би до Бобринця. Звичайне собі сільське життя: сам народився не в місті, знаю, що автобусу раді завжди, навіть коли він запізниться. Знаю й інше: ніхто з моїх попутників не звернув увагу на квитки, які роздає водій. Я подивився на свій: десятикопійчаний. Давав же, як усі, по двадцять.

Сказав про це водієві і... пошкодував. З усіх боків на мене зацікавили, неначе я щось погане вкоїв. Хтось озвався:

— Не псуй водієві настрої, добре, що хоч приїхав по нас...

2.

В райкомі комсомолу мені запропонували поговорити з заступником заворга Костянтином Кошляком:

— Рік тому Костя працював у АТП-13537. Їздив на «ПАЗ-672». Хоч знатимеш, про що варто говорити в АТП, — радили дівчата з сектору обліку.

Костянтин Кошляк у розповіді про невеселу історію, яка трапилася зі мною минулого року.

— То був не я, — відмахнувся жартом комсомольський працівник. І вже серйозно, — знаєш, бувають різні випадки. Контроль завжди може до чогось причепитися. Зі мною теж таке траплялося. Одним словом, якщо про контроль — він не завжди об'єктивний.

— А водії? — вставляю своє слово. — Є ж іще серед них чимало любителів покласти зайву копійку до кишені...

— Здебільшого вони вимушені брати ті копійки, — виправдовує колишній колега Костянтин. — Заробляли раніше копійки. За деталі, різні запчастини, а тим паче дефіцитні — треба платити. Зі своєї кишені.

— Але ж хто дав право таким чином обкрадати пасажирів?

— Вдягайся, підем разом в АТП, — мовив Кошляк. — Побачиш умови праці, а тоді вже й поговоримо.

3.

Підвір'я автопідприємства вражає своїми розмірами. Простіше про нього можна сказати — поле, на якому поспіхом повтикали фундаменти для деяких приміщень і, звичайно, звели нашивкоруч наземні будівлі. Обабіч — автобуси. Чимало з них треба ремонтувати.

З Іриною М'ялик, секретарем комітету комсомолу автотранспортного підприємства, розмова не ладилася: посаду, яку займала дівчина, скоротили. Розумієте, який настрої у дівчини. Щоправда, вона не залишила колектив, перейшла на іншу роботу.

— Переміни в нас стали відчутні лише в цьому році. І зарплата у водіїв зросла. От якби ще з ремонтом хто допоміг... Він для водіїв — справжня мука.

Здавалось би: про що тут мова? Автобус відремонтувати... Як-не-як, а держава забезпечує всім потрібним свої підприємства. Часто-густо ми, пасажир-споживачі, про це й не думаємо. Вірніше, нас не цікавить, що і як з ти-

ми автобусами. Головне — аби він був у рейсі.

Так має бути. Але, на жаль, часто нема. Для того, щоб якусь дрібницю дістати (зважає, не отримати на складі, а дістати!) треба вибігати годинами з простягнутою рукою. Смішно?

Гірко. Можливо, читач засумнівається: гарно написано, але де приклади? Будь ласка: Костянтин Кошляк, коли поїхав у Черкаси забирати після ремонту свій автобус, застав таку картину.

Автобус стояв напіврозібраний. Костя метнувся за викруткою, молотком.

— Трояк давай — буде молоток, — почув від ремонтників.

— Та ви що, хлопці, жартуете? — здивувався.

— Твоя справа, але можеш так тут і місяць сидіти, — відказали зі сміхом чоловіки.

Через кілька годин Костянтин ішов з «троякою» в руках перепрошувати дебелого ремонтника, який навіть пожалів:

— Знаю, шкода грошей. Та що вдієш — всім жити треба.

В АТП-13537 теж бувало всяке. Траплялися випадки (тепер кажуть — все минуло), коли і бобринецьким водіям доводилося відривати у ті часи і «троячки», і «десятки» для «потрібних» людей, котрі могли після «аванса» за лічені хвилини дістати потрібну деталь, добитися, щоб двигун замінили чи ще що там...

Багато невіршених питань є й сьогодні. Ось ремонт: я говорив з Віктором Дубовим, котрий саме «лікував» свого «пазика». Умови, м'яко кажучи, нікудишні. Спеціального приміщення немає. Якщо треба загнати машину на яму, то вільну шукають або на мийці, або в приміщенні, яке служить для профілактичного огляду автобусів.

Олександр Колос, який майже місяць ремонтував свого «пазика», перед виїздом у рейс надворі щось заглядав до двигуна.

— Довгенько тут працюю, а умови кращають надто повільно. Єдина надія на будівництво ремонтної майстерні. А так... — Олександр скептично махнув рукою і знову заходився біля двигуна.

Невтішне розповідав і слюсар Євген Ілліч Екштейн: Потрібних деталей не вистачає. Буває навіть так, що доводиться самому молотком їх виклепувати. Ще Євген Ілліч, про якого прекрасної думки багато молодих водіїв, говорив, що дехто з керівництва сидить не в своєму кріслі. Наприклад...

4.

Головний інженер Леонід Іванович Івановський працював головним інженером на своєму підприємстві останній день.

Комсомольці, хоч іх тут не так багато, недолюбливали Леоніда Івановича.

Можливо, і через таку історію. Ще минулого року на своїх комсомольських зборах спілчани АТП висловили Л. І. Івановському свою недовіру. На тих зборах Володимир Гречанинський розповів, що прийхав якось із рейсу і мусив терміново проміняти деталь. Звернувся до головного інженера. Той водив його територією десь із годину, аж поки не сказав, де взяти. І треба було гайнувати стільки часу!

На тих зборах я не був, але Ірина М'ялик і її друзі по Спілці заявили, що такий випадок був. Комсорг при Леоніді Івановичу прямо сказала.

Той обурився, заперечив. Довго говорив про свій внесок як головного інженера, посилався на здобутки, мовляв, зробив багато.

Хоч і залишив посаду головного інженера Л. І. Івановський «у зв'язку з хворобою...», але ж залишив! Спілчани вважають це своєю перемогою. Якби ще до цієї перемоги доплюсувати бодай ще якусь. Приміром, неспілкової молоді тут вдвічі більше, ніж комсомольців. Чому не вступають?

— А загубив облікову картку, то і ладно. Що я матиму, якщо відновлюся? — так заявив Віктор Дубовий.

Аж здивувався: якби не знав про бойові спілчанські збори, пропустив би ці слова повз вуха. «Що матиму?». Та гуртом і батька добре бити! Он знайшлася ж у комсомольській організації сміливість висловити недовіру другому за рангом керівнику. Якби ж до цієї кількості спілчан та додалось ще 60 тих, хто нині в числі неспілкових...

5.

...Керівництво, говорячи про погану дисципліну, не перебільшувало, коли критикувало молоді за неодноразові порушення. Навіть особову справу Володимира Гречанинського «запросили». У ній знаходилися різноманітні накази про накладання стягнення. Частенько хлопець «прихоплював» безквиткових пасажирів.

Ситуація, яка склалася на підприємстві, за словами директора АТП-13537 В. М. Данильченка, надто важка. Всіх хвилювало питання плинності кадрів. Не встигне хтось влаштуватися на роботу, як через місяць-другий розривається.

Чим же втримати в АТП працюючих? Добрий словом? На нього Віктор Миколайович не сподіюється. Не скупий він і на хорошу ініціативу. Мало його заслуга в тім, що заробітна плата водіїв, хай не так помітно, але зростає.

Вкрай важко вирішувалося житлове питання. Здебільшого колектив поповнювали молоді хлопці. Всіх у Бобринці не набереши. Приходили з сіл. Їм треба десь жити. Робота водія така: добирайся зранку попутками в місто, щоб не запізнитися з виїздом на маршрут; увечері — додому.

— Не помічаю особливого ентузіазму серед молодих трудівників, — скоріше не сумував, а жалів В. М. Данильченко. — Є в цьому й наша вина: не завжди ми зацікавлювали молоді. Траплялися випадки, коли не розібралися у ситуації, карали представників молодого покоління. Взяти хоча б головного інженера, який на таке мастак...

6.

Навіть подумав — знову Л. І. Івановського задали. Якби напередодні не познайомився з цим чоловіком, навіть зауважив: невже всі недоліки можна списати на одну людину! Висловив цю думку.

— Без зайвої балаканини скажу — не було підходящої кандидатури, щоб замінити. Коли ж відчували всі, що далі так неможливо працювати, мирно перевели Л. І. Івановського на посаду начальника гаража, — відповів на моє запитання директор.

Керівник має свою думку. Тим більше, що за один раз вникнути в роботу, в життя даного колективу справді просто неможливо. Та хочеться запитати: чому ж, бачачи, що головний інженер не справляється, не обрали на цю посаду компетентну молоду людину? Що були такі люди — про це говорять в АТП всі. Взяти хоча б Миколу Новицького, котрий свого часу був начальником гаража. Не поладив з головним інженером. Сперечалися: Микола більше практику поважав, ніж інструкції. Не вжився.

Чому не дрижилися у минулі роки комсомольці, знають всі. Спілчанська організація тут поволи зменшувалася. Ось дані за останні три роки: в 1986 на обліку стояв 31 комсомолец (прибуло за цей рік 10 спілчан, вибуло — 7). В 1987 прибуло — 2, вибуло — 8, минулого прибуло — 3, вибуло — 9.

Такий спад пояснюють виробничими причинами. Перш за все — умовами праці. Якими б чуйними, доброзичливими не були В. М. Данильченко, чи секретар партійної організації А. С. Яшан, словами агітації людей не втримаєш. Не тримали раніше ж і ті бабусині копійки, які безсоромно кляли до своїх кишень водії... Треба більше довіряти молоді, дбати про неї.

Коли я з Костянтином Кошляком повертався до центру, нас «підібрав» автобус колгоспу «Рассвет». Юрій Лапський, водій, два роки тому теж возив пасажирів, але розрахувався. Чому?

Пояснив: — Причин цілий вузол. Так міцно його скрутила наша минула система господарювання, що доведеться директору не раз натирати мозок, щоб його розв'язати.

— Як ти думаєш, розв'яже? — питаємо.

— Чого ж. Оно, чув, уже є зрушення. Аж знову хочеться повернутися на підприємство!

Юрій ЯРОВИЙ,
спецкор «Молодого комунара».

або ОДИН ДЕНЬ, ПРОВЕДЕНИЙ НАШИМ
КОРЕСПОНДЕНТОМ В БОБРИНЕЦЬКОМУ АТП-13537

і гарного настрою на свято і опісля!

З ЖИТТЯ ЦІКАВИХ ЖІНОК

БУВАЛЬЩИНИ

Після опублікування «Землі» Кобилянська одержала листа від якогось незнайомого багатого землевласника, який пропонував їй одружитися з ним. Він висловив переконання, що жінка, яка так глибоко відчуває людські трагедії, вміє і глибоко кохати. Кобилянська відповіла, що він помиляється, бо авторка «Землі» вміє і глибоко ненавидіти.

Колись багата волинська поміщиця графиня Колоншо-Чосновська спитала: — Чому ж це ви, Ларисо Петрівно, вживаєте майже завжди мужицьку мову? — А чому, ви, графине, — усміхнувшись, відповіла Леся Українка, — вживаєте мужицький хліб та все інше, придбане мужицьким трудом?

Звання народної артистки республіки вперше було присвоєно видатній актрисі Малого театру Марії Миколаївні Ермоловій у травні 1920 року, коли відзначалося п'ятдесятиріччя її сценічної діяльності. Вшанування Ермолової пройшло дуже урочисто. Першим серед глядачів підвівся в залі й вітав артистку В. І. Ленін.

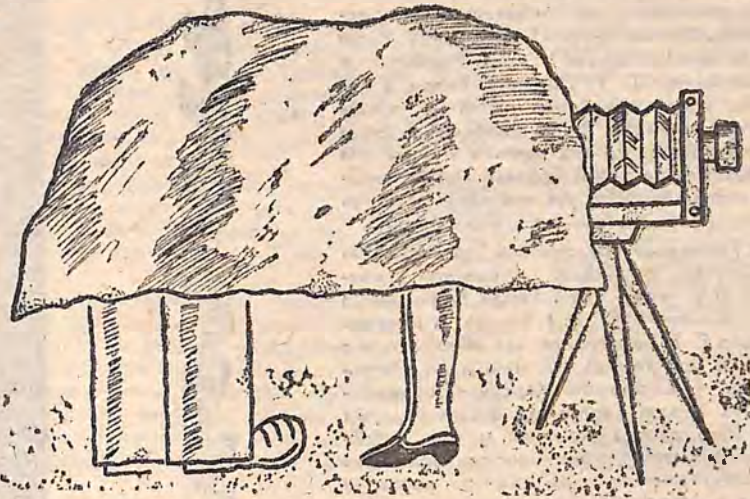
Бліц-інтерв'ю «МК»

РЕГІНА ЮРІВНА, ЕКОНОМІСТ:

— 8 Березня 1980 року стало найщасливішим днем у моєму житті. В гостях у своїх друзів я познайомилася з хлопцем, який став моїм чоловіком.

— ЯКИМ СЮРПРИЗОМ МОЖЕ ВАС ЗДИВУВАТИ У ЦЕЙ ДЕНЬ ЧОЛОВІК?

— Він у жіночий день дивує своїми кухонними «винаходами». Потім я змушена ці його «винаходи», економічною мовою, впроваджувати у виробництво. Ламаю голову, що чоловік на цей раз придумав. Цікаво, що син Ромчик вже про все знає, але в свої три роки міцно береже чоловічі секрети.

Мал. О. НОЧУБЕЯ.

А ЧИ ВИ ВЖЕ ЧУЛИ,

ЩО З 12 ПО 16 КВІТНЯ В ОЛЕКСАНДРІЇ ПЛАНУЄТЬСЯ ПЕРШИЙ НА КІРОВОГРАДСЬКІНІ МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС КРАСИ?

Саме міжнародний: так вирішили його організатори — КМО області, Олександрійський міськом ЛКСМУ і місцевий молодіжний центр «Фестиваль», запросивши до участі в конкурсі дівчат республіки та іноземних студенток, які навчаються у вузах. Спонсорами конкурсу стануть творче об'єднання «Фотон» та кооператив «Екслібрис».

Як же можна стати учасницями цього турніру краси?

До 18 березня слід направити заявку на адресу оргкомітету (317900, м. Олександрія, пр. Леніна, 89, будинок культури шахти «Світлопільська»). Запрошуються дівчата віком від 17 до 27 років.

Бліц-інтерв'ю «МК»

НАТАЛЯ КАПШЕЄВА, РЕДАКТОР РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧОГО ВІДДІЛУ КІРОВОГРАДСЬКОГО ОБЛПОЛІГРАФВИДАВУ:

— Особисто мене свято жінки дещо дивує: чоловіки лише один день на рік грають ролі справжніх мужчин. Це знущання над жінками.

Найкращий подарунок у цей день — вітання друзів, які тебе пам'ятають.... І, звичайно, квіти. Особливо ті, які чоловіки назбирають у лісі, а не куплені на базарі. Увага не купується.

Найближча і найдорожча людина, яку я вітаю? Звичайно, мама. Їй — найкращі і найтепліші слова.

ІВАН ТА МАРІЙКА

ДЛЯ ДУШІ

Вирішив Іван одружитись. Він уже рік зустрічався з Марією і їхнє любов-коханя здавалося твердим, мов камінь.

Весілля було призначене на завтра. А сьогодні натрапив Іванові на очі кооператив «Щастя». «Дай, — думає, — заїду».

— Одружитись надумали? — перепитав кооператор. — Не треба поспішати. Ану, які там дані вашої нареченої...

Через півтори години Іван дізнався від комп'ютера, що у Марійки зайва вага, непропорційні співвідношення обхватів плечей, талії та стегон. Що у них — біоритмічна несумісність, невідповідність одна для одної групи крові та й різні ресурс-фактори... І ще, ще, ще...

Отримав Іван. І хоч дуже любив Марійку з усіма отими несумісностями, та піддався сучасним віянням.

Поплакала-поридала Марійка та вийшла за іншого. Живе не тужить, діточок виховує. Ні-ні, та й згадає Івана, котрий раптом, нічого не пояснивши, не прибув у загс...

Минуло п'ятнадцять літ. Якось Марійка, обійшовши магазини, присіла на лавчину — перепочити. «Ой що це? До болю знайоме обличчя, очі. Але — лисина, тримається за попереки. Іван! Не може бути...».

Ноги самі понесли її за чоловічою. А той, кволо ступаючи, відчинив двері кооперативу «Щастя». Марійка — за ним.

— О, Іване Івановичу, — кооператор

обійняв гостя. — Є новини. Біоритми — ваші. Вага — що треба. Талія, стегна, литки — повна сумісність. От тільки обхват шиї не для вас. А так — ресурс нормальний. Словом — гармонія.

— Шиї, — перепитав Іван. — Та ні, почекаю ще... — прокашлявся у кулачок. — Зайду через три місяці.

Розплатився Іван за послуги та й пішов геть.

Марійка прочитала плакат: «Громадяни! Користуйтеся послугами кооперативу «Щастя» — і ви ніколи не одружитеся на невідповідній особі. Ваша половина — в наших руках!».

Марійка плакала.

А. ШПАК.

БЛІЦ-ІНТЕРВ'Ю «МК»

НІНА КЕРІМОВА, ВИКЛАДАЧ ПЕДІНСТИТУТУ:

— Бажаю всім чоловікам після 8 Березня хоч місяць побути такими добрими і чуйними, які вони бувають у цей день.

— ЧОМУ МІСЯЦЬ?

— На більше у вас не стане сил...

ВІКТОРІЯ РАКИТЕНКО, НАТАЛЯ ОНУФРІЄВА, УЧЕНИЦІ КІРОВОГРАДСЬКОГО МУЗУЧИЛИЩА:

— Дівчата, чим вам запам'яталися попередні дні 8 Березня?

ВІКТОРІЯ: На жаль, я не можу сказати, що минулі жіночі свята лишили в мене приємну згадку. Проходили вони якось не виразно...

НАТАЛЯ: А я з приємністю згадую конкурс «Нумо, дівчата!», який проходив під

час мого навчання у 8 класі. У той рік до нас прийшла працювати директором Г. Л. Рябчук. Ця жінка зуміла нам, дівчатам, допомогти організувати і провести наше свято.

— Що чекаєте від цього річного 8 Березня?

ВІКТОРІЯ: В училищі проведемо конкурс патхнення. Це буде щось на зразок конкурсу краси, але з музичним ухилом. Хочеться в ньому взяти участь і перемогти. Ще я хочу, щоб хлопець, якому я симпатизую, всі найкращі слова привітання адресував мені.

НАТАЛЯ: Думаю, що у веселій компанії ми прекрасно відсвяткуємо 8 Березня. Нові знайомства, зустрічі, враження. Це — прекрасно. Особливо, коли на вулиці — весна.

У КОЛІ МУЗ

5

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

4 березня 1989 року

9 березня — 175 років від дня народження „НАША СПІЛЬНА ЛЮДСЬ

ДУМА про Шевченка

Ішла по селах Україна,
Питала спільно у юрбі:
«Чи ви не бачили дитину?»
«О, ні», — казали їй сліпі.
У вікна горлицею билась:
«Мо» чули хоч від ворогів,
Дитя у мене народилось».
«О, ні», — казали їй глухі.
«Та як же так! — ламала руки
І зір туманила ясний,
Його ж коліска — ваші муки.
Його безсоння — ваші сніг».

Ішла світами Україна,
Запнувшись ніччю до очей,
Питала: «Знаєте про сина
Мого?»
І чула від людей:
«Звичайно, знаємо, мадонно.
Він словом Правди допоміг.
Його ми любимо бездонно,
Як люблять світло у пітьмі.
Коли Тарас ішов між нами,
То розсвіталася пітьма.
І ми яснішали думками...
Але тепер його нема».

Ішла майбутнім Україна,
Зоря торкалася чола.
І безкінечна путь раїнна
Вперед незбочено ціла.
Степ далені в квітах-бризках,
Дзвеніла промінням у росі.
І тільки очі материнські
Несли по сонцю і сльозі.
Вже не цікавилася марно,
Не озиралася щораз,
Як враз почула: «Гляньте, мамо,
Це ж я, знедолений Тарас!».
Вона здригнулась, озирнувшись,
З плечей струснувши тіль сторіч,
І вся: майбутня і минула,
До нього кинулась навстріч.
Сіяла, квітнула єдина
Свята поетова любов...
Ішла майбутнім Україна,
І поруч син її ішов.

В. ГОНЧАРЕНКО.

м. Кіровоград.

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Сьогодні 128 років привертає до себе людські серця один із мальовничих куточків Канева — Тарасова гора, де знаходяться музей і могила геніального українського поета, художника, незламного співця правди і свободи Тараса Григоровича Шевченка. За ці роки на могилі великого сина нашого народу побували представники з усіх республік Радянського Союзу та 130 країн світу. Ідуть люди до поета і несуть йому тепло своїх сердець, квіти шани й любові, дарунки. Давня дружба єднає працівників музею Кобзаря в Каневі із жителями Зоряного містечка — радянськими космонавтами.

Коли 1964 року все прогресивне людство світу відзначало 150-річчя від дня народження Тараса Шевченка, разом з видатними партійними діячами, відомими письменниками, художниками, які прибували з усіх республік нашої незорної Вітчизни та 43 країн світу, свою шану українському поетові віддав і Герой Радянського Союзу, льотчик-космонавт П. Р. Попович. Разом з Канівським народним хором він співав пісню на слова Т. Г. Шевченка «Реве та стогне Дніпр широкий», про що і розповідають фотографії, які знаходяться в музеї. На згадку про перебування на землі Кобзаря Павло Романович посадив у парку Дружби, що знаходиться поруч з могилою поета, дубок, де шумить він вітами і нині.

Коли 1967 року приходили поклонитися Тарасові Шевченку учасники Декади російської літератури і мистецтва на Україні, був серед них і Герой Радянського Союзу, льотчик-космонавт СРСР П. І. Беляев. А портрет льотчика-космонавта Г. Т. Берегового, що зберігається в музеї, нагадує ще й про те, що він, нині дає Герой Радянського Союзу, у вікопомній Корсунь-Шевченківській битві звільняв землю Тараса від фашистів... Як дорого реліквію зберігають працівники музею «Кобзаря» Т. Г. Шевченка з автографами космонавтів. Цю книгу передали шанувальники українського поета із Зоряного містечка з нагоди 50-річчя шевченківського заповідника та нагородження його орденом Дружби народів.

...Кілька разів приїжджала, аби вклонитися могилі Тараса Шевченка, мати першого льотчика-космонавта СРСР, Героя Радянського Союзу Юрія Олексійовича Гагаріна. Ганна Тимофіївна передала в дарунок музеєві бюст свого сина та «Заповіт» Т. Г. Шевченка мовами народів світу, який зберігається в його бібліотеці.

Ще 1904 року вірний охоронець Кобзареві могили, журналіст і педагог В. С. Гнилицький у доповідній записці до Канівської міської думи писав: «Будет время, когда и наши места, достигши благоустройства европейских городов, будут посещаться путешественниками, для которых, конечно, главным предметом внимания в нашем городе будет могила Шевченко, привлекающая и теперь всех едущих по Днепру».

Ці слова виявилися пророчими. Нині Тарасова гора відома на всіх континентах. З часу поховання поета над Дніпром його священній могилі поклонилися понад 11 мільйонів чоловік.

В травні минулого року, коли по країні крокувало

традиційне літературно-мистецьке свято «В сім'ї вольній, новій», до місця вічного спочинку Кобзаря прийшли його учасники. Серед них — поети і письменники з усіх республік нашої країни та соціалістичних країн. І всі вони тут говорили про мир і дружбу між народами, про інтернаціональне значення творчості Т. Г. Шевченка.

«Піднімаючись на Тарасову гору, я думаю, що зближує народи, — говорив корейський літературознавець Кім Рехо. — А піднявшись, переконався — зустрічі. Дуже

вважаю сьогоднішню зустріч... Тарас Шевченко — наша спільна людська совість».

Тоді ж, у травні, на Тарасовій горі відбулося свято кобзарського мистецтва. Вдруге проходило воно в нашому місті і тепер, певно, стане традиційним. Усі, хто прийшов того дня до могили поета, мали змогу послухати виступи бандуристів зі Звенигородщини, кобзаря В. Литвиня з м. Києва, артистів Черкаської обласної філармонії. Якраз того дня перебували на Тарасовій горі

У ВІНОК КОБЗАРЕВІ

СПОГАД

Дівчинці мати костюм готувала:
Чорним, червоним квітками вишивала,
Швидко влітала в віночок стрічки
Та приміряла нові чобітки.
Ваткою притисла кольорове намисто,
І одягнули дівча не без хисту,
В школі тоді виступала Оленка —
Декламувала «Лілею» Шевченка.
З сцени несміло слова пролунали...
А вчителі шепотіли у залі:
— Хто це? Як личить барвисті їй стрічки!
— Це мого учня найменша сестричка.
Вчитись почне тільки в році наступнім...
Так говорили про мене присутні.

Швидко минали нелічені роки...
Іду на роботу розміреним кроком,
Бачу допитливі очі у класі —
Слухають учні про подвиг

Думи його ожили поміж нами
І не стоять вже сумними рядами.
Думи і мрії звелися мостами
Дружби народів, в пустелі — садами.
Ось коли служить усе для людини
Серп замінили могутні машини.
Радісно бачити усміх дитяти:
Хай будуть небо, і сонце, і мати.
Пісня зі світлом високих ідей
Відгук знаходить у серці людей.

С. ПЕТРЕНКО.

Світить народам усім, як зоря,
Заклик до волі співця-Кобзаря.
Прийде в життя не одне покоління,
Та не погаснуть думи нетлінні.

В класі урочиста тиша стояла:
Вчителька твори Шевченка читала...
О. ШВЕЦЬ,
учителька української мови,
ветеран праці.
м. Кіровоград.

ДЕНЬ ОСТАННІЙ (УРИВОК)

...І день настає. І о такій порі
Під Канезом преславним на горі
З усіх усюд, з гірких усіх століть
Зійшлися кобзарі.
Зійшла сльозою й пісня України
Аж до Дніпра, закованого в лід.
Вона була така, як Чуратина, —
Такий же сум.

Такий же стан і вид.
А з того боку часу — там діди
Розтоплювали кровію льоди,
Оті льоди свяченими рубали...
Лише Дніпра тоді не розкували,
Та й заридали...
Саме в Петербурзі
Шевченко важко сходами ішов.
Скрипіли сходи в невимовній тузі,
Хоч ледве дотикались підшов.
А він їх перейшов. А він ступив
На землю. На свою.

На віковічну.
Йому калина глянула у віні.
Дніпро йому стонував — і скипів!
Петро СЕЛЕЦЬКИЙ.
м. Кіровоград.

У нашій країні на землі
Нічого прекрасного немає,
Як та молодая
З своїм дитячачим малым.
Буває, раді дивлюся,
Дивуюсь дивом, і печаль
Охватує душу; стане жалю
Мені її зажурилося,
І передією помолюся,
Мов перед образом святым
Тієї милої святої,
Що в сім наш бога принесла...
Тепер люблю, люблю жити.
Вона ж і так очі встала,
І ступила добре своє,
І до мене того світу,
Щоб ми на його надивитись,
Наговорились. «Це моє!
Моє!» Надивитись на його,
І молитися за його богу,
І йде на вулицю гулять
Гордіше самоті цариці,
Щоб ми їм, бачте, показати
Своє добро. «А подивіться!
Моє місто над всіма!».
І не втомлюсь іншим гляне.
Весела рада, боже мій!
Несе діломо свого Івана.
І ти згадаєш, все село
Весь день дивилося на його,
Що тільки й дива там було,
А більше не було нічого.
Шевченку...

Літа минають,
Потроху діти виростають,
І виростають і розійшлися
На зорьки, в москалі.
І ти згадаєш, боже,
І не втомлюсь нікого
З тобою дома. Нагоди
Старої зимы одягти
І випустити зимою катю.
А ти не думай і встати,
Щоб ти огонь той розвести.

На дев'ятий десяток зайшло Антоніні Єремівні Красицькій, праправнучці великого Кобзаря, та не полишає вона турбуватися долею музейної кімнати Т. Г. Шевченка в Знам'янці. Хоч не завжди знаходить немолода вже жінка необхідні їй у цьому підтримку й допомогу місцевої влади, про що торік і на початку нинішнього року писали обласні газети... Своєрідною філією Шевченківського музею стало й незалежне помешкання Антоніні Єремівні в одному з багатоквартирних будинків у центрі міста залізничників. Серед численних робіт (приміром, портрет Т. Г. Шевченка роботи художника-академіка Фотія Красицького), є і дорога серцю жінки бандура. Вже в зрілому віці взяла вперше до рук цей інструмент Антоніна Єремівна, та минуло зовсім небагато часу — і зазвучав він у неї дзвінко й повногласно... На цьому фото нількарічної давності — А. Є. КРАСИЦЬКА за грою на бандурі у себе вдома.

До речі, автор знімка — український радянський письменник, бандурист-віртуоз Іван Немирівич, нині вже покійний, який бував у гостях в Антоніні Єремівні, відвідував музейну кімнату Т. Г. Шевченка.

ня народження Т. Г. Шевченка НА ЛЮДСЬКА СОВІСТЬ

вважає сьогоднішню зустріч... Тарас Шевченко — наша спільна людська совість.

Тоді ж, у травні на Тарасовій горі відбулося свято кобзарського мистецтва. Вдруга проходило воно в нашому місті і тепер, певно, стане традиційним. Усі, хто прийшов того дня до могили поета, мали змогу послухати виступи бандуристів зі Звенигородщини, кобзаря В. Литвиня з м. Києва, артистів Черкаської обласної філармонії. Якраз того дня перебували на Тарасовій горі

й брати Вірджіл та Євген Коваленки із США. Свято справило на них незабутнє враження. До того ж вони самі стали безпосередніми його учасниками: разом з викладачем Канівського культосвітнього училища І. І. Коваленком співали пісню на слова Т. Г. Шевченка «Бандуристе, орле сизий».

Почуття дружби і братерства привели на Тарасову гору 25 травня учасників Другого міжнародного круїзу миру по Дніпру — представників 26 країн світу. Велике враження справило на гостей виступ Канівської самодіяльної народної хорової капели. А особливо — на Неллі Вуйс із Нідерландів. Опустившись долі перед самодіяльними митцями, вона спершу слухала всі пісні. Потім піднялася, гаряче заплескала в долоні й заспівала сама.

«Для мене немає святішого міста на землі, аніж це, — сказала жінка із США. — Своїми віршами Тарас Шевченко збудив любов до України, до рідного Дніпра. Я певна, що 175-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка відзначатимуть у цілому світі, бо слова його «Заповіту» звернені до нас усіх. Сьогодні ми тут разом, щоб боронити мир на землі».

Минулого року Тарасова гора гостинно зустрічала учасників Декади казахської літератури і мистецтва на Україні. З благоговінням ступили на цю землю гості з братнього Казахстану. Згодом у книзі «Вражень» вони написали:

«Спасибо тебе, Украина, за то, что дала миру Тараса! Твой великий сын стал сыном и нашей казахской земли. Это святое место навсегда в нашем сердце».

ЩЕ ОДНА гарна традиція — виступи самодіяльних хорових колективів на Тарасовій горі. Своєю любов'ю, шану і щирі пісні дарували передовоїлейного року цьому куточкові жіночий вокальний ансамбль із колгоспу імені Калініна Золотоніського району Черкаської

області, самодіяльні митці Чорнобаївського району Черкащини, фольклорний хор «Червона калина» із селища Пирогове Харківського району м. Києва, академічна хорова капела вчителів із м. Рогатина Івано-Франківської області, хоровий колектив медичних працівників м. Стрий Львівської області, народна самодіяльна хорова капела «Добровляни» (колгосп «Золотий колос» Заліщицького району Тернопільської області), учасники українського народного ансамблю пісні й танцю Будинку культури трамвайно-тролейбусного управління м. Києва.

Особливо дорогою і близькою стала Тарасова гора для тих, хто обороняв, чи звільняв його від фашистських загарбників. Традицією стало вже для ветеранів 206-ї стрілецької орденів Суворова, Кутузова, Богдана Хмельницького Корсунської дивізії, яка в різні 1943—1944 роки визволяла наше місто від фашистів, щороку збиратися на Тарасовій горі. Так було й минулого року. Ветерани цієї дивізії прийшли на зустріч з Кобзарем у вересневі дні, в річницю вікопомної битви за Дніпро. Стали у хвилинному мовчанні, а в пам'яті сплили ті дні, коли на оцих ось кручах ішли бої. Та найбільше закарбувалися вони в пам'яті колишнього автоматника, нині ялтинського художника О. П. Тарасенка. І вирішив він створити серію графічних робіт «Бой за Тарасову землю». Майже всі ці роботи художник передав музееві. Перебуваючи цього разу на зустрічі з однополчанами, Олександр Петрович написав знову таке: «Музей і могила Т. Г. Шевченка в Каневі — це для мене святе місце... Завжди з хвилюванням іду поклонитися тобі, наш батьку Тарасе!».

Р. ТАНАНА,

працівниця Канівського ордена Дружби народів музею-заповідника Т. Г. Шевченка. Черкаська область.

НАРОД ПРО Т. Г. ШЕВЧЕНКА

А ТАК...

Наймитування Шевченка в пана було нелегким: роботи дуже багато, харчі нікудишні.

— Піду, мабуть, від вас, — заявив якось Тарас Григорович.

— А то чому? — спитав господар.

— Умови не під силу.

— І куди ж ти підеш?

— Шукатиму кращого життя.

— Ех, Тарасе, Тарасе, добре там, де нас нема! — заявив пан.

— Що правда, то правда, — згодився Шевченко, — дійсно, що там добре, де вас нема.

ВИПАДКОВЕ ЗНАЙОМСТВО

Замислений поет повертався від гостей додому. Ненароком зіткнувся він з губернатором.

— Свиня! — гаркнув останній на всю вулицю.

— Дуже приємно, — ввічливо мовив Тарас Григорович, — а я — Шевченко.

ВІДВЕРТІСТЬ

Привели якось жандарі Шевченка до царя. Цар запитує:

— Так оце ти і є, що назвав царичю «засушеним опеньком»?

— Так точно, — відповів Тарас.

— І як же ти посмія? — розлютився цар.

— Дуже люблю правду говорити, — пояснив поет.

КОМУ ЩО...

— Буває, не до церкви ходили, Тарасе Григоровичу? — спитала якась господарка дому, де тимчасово проживав поет.

— До церкви, — чомно відповів Шевченко.

— І що ж ви там чули?

— Пани, що знаходяться у церкві, просять: «Неба нам, боже, неба дай!». А мужики стогнали під церквою: «Землі нам, паночку дай... землі!».

Добірку підготував Б. СЛЮСАР.

ІЗ «КОБЗАРЯ»

***

В холодній молишся оселі
За їх, за діточок.

А ти,

Великомученице? Села
Минаєш, плачучи, вночі.

І, подем, степом ідучи,
Свого ти сина закриваєш.

Бо й пташка іноді пізнає
І защебече: «Он байстра
Несе покритка на базар».

Безталанная! де ділась
Краса твоя тая,

Що всі люди дивувались?
Пропала, немає!

Все забрала дитиночка
І вигнала з хати,

І вийшла ти за царину,
З хреста ніби знята.

Старці тебе цураються,
Мов тії прокази.

А воно таке маленьке,
Воно ще й не лазить.

І коли-то воно буде
Гратись і промовить

Слово мамі. Велике,
Найкраще слово!

Ти зрадієш; і розкажеш
Дитині правдиво

Про панича лукавого,
І будеш щаслива.

Та недовго. Бо не дійде
До зросту дитина,

Піде собі сліпця водить,
А тебе покине

Калікою на розпутті,
Щоб собак дражнила,

Та ще й вилає. За те, бач,
Що на світ родила.

І за те ще, що так тяжко
Дитину любила.

І любитимеш, немого,
Поки не загинеш

Межи псами, на морозі,
Де-небудь під тином.

[Перша половина 1849
Косаря].

***

На тебе, серце, не зійшла
Твоя і доля і недоля.

[Перша половина 1850
Оренбург].

ЛИКЕРІ

На пам'ять 5 августа 1860 г.

Моя ти любі! Мій ти друже!
Не ймуть нам віри без хреста,
Не ймуть нам віри без попа
Раби, невольники недужі!
Заснули, мов свиня в калюжі,
В святій неволі! Мій ти друже,
Моя ти любі! Не хрестись,
І не клянись, і не молись
Нікому в світі! Збрешуть люде,
І візантійський Саваоф
Одурить! Не одурить бог,
Карать і миловать не буде:
Ми не раби його — ми люде!
Моя ти любі! усміхнись,
І вольную святую душу,
І руку вольную, мій друже,
Подай мені. То перейти
І він допоможе нам калюжу,
Поможе й лихо донести,
І поховать лихо дебеле
В хатині тихій і веселій.

5 августа (1860)
Стрельна.

***

Н. Я. МАКАРОВУ

На пам'ять 14 сентября

Барвінок цвіє і зеленіє,
Слава, розстилася;
Та недосвіт перед світом
В садочок украся.
Протограв веселі квіти,
Побив... Поморозив...
Шкода того барвіночка
Й недосвіта шкода!

14 сентября (1860
С. Петербург].

У нашій раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитячком малим.
Буває, іноді дивлюсь,
Дивуюсь дивом, і печаль
Охватить душу; стане жаль
Мені її, і зажурюся,
І перед нею помолюся,
Мов перед образом святим
Тієї матері святої,
Що в мир наш бога принесла...
Тепер їй любі, любі жити.
Вона жартує і встає,
І стереже добро своє,
І дожидає того світу,
Щоб знов на його надивитись,
Наговоритись. «Це моє!
Моє!». І дивиться на його,
І молилась за його богу,
І йде на вулицю гулять
Гордіше самої царіці,
Щоб людям, баче, показати
Своє добро. «А подивіться!
Моє найкраще над всіми!».
І ненароком інший гляне.
Весела, рада, боже мій!
Несе додому свого Івана.
І їй здається, все село
Весь день дивилося на його,
Що тільки й дива там було,
А більше не було нічого.
Щасливая!.

Літа минають.

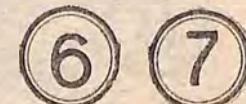
Потроху діти виростають,
І вирости, і розійшлися
На заробітки, в москалі.
І ти... талася, дебого,
І не осталося нікого
З тобою дома. Наготи
Старої нічим одягти
І витопити зимою хату.
А ти не здужеш і встати,
Щоб хоч огонь той розаести.

УКРАЇНІКА

Про захоплення
кингюла із Нової Праги
Олександрійського району
Ф. М. Плотніра наша
газета розповідала торік
у літературно-мистецькому
випуску 4 червня.
Друкувалось кілька
книжкових знаків,
виконаних різними
художниками, коротко
Федір Миколайович
розповів про походження
й історію екслібриса.
Сьогодні публікуємо
ще один книжковий знак
Ф. М. Плотніра, виконаний
криворізьким графіком
Б. Куновським.
Шевченкіана в бібліотеці
кингюла — найдорожча
колекція.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

4 березня 1989 року

ДО 17 І СТАРШІ

З інтерв'ю з В. Т. Денисенком, учасником Великої Вітчизняної війни: «Добру справу роблять пошуковці: ще багато в землі лежить наших солдат. А хтось чекає... Треба посилити цю роботу, вивідати все. Шкода, що трохи пізно ми так активно взялися за цю справу, по свіжих слідах треба було б. Багато хто помер, а знали, де був госпіталь чи стояв батальйон...». Все одно не повинно залишитися жодної невідомої могили, а імена усіх, хто загинув, мають стати відомими. Таку мету ставлять перед собою пошуковці.

Першу замітку до газети надіслав юний кореспондент Р. Кармазин. Спробуй і ти своє перо, старшокласнику!

8

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

4 березня 1989 року

Проблеми святої справи

Немає більш вдячної роботи за цю, і, разом з тим, немає більш невдячної роботи за цю. Вдячність, її, в першу чергу, у тому, що надходять ось такі листи: «Дозвольте через вашу газету щиро подякувати юним слідопитам села Млинок Онуфріївського району. Вони відшукали могилу нашого батька Олексія Петровича Обрезан, який загинув у 1943 році. Багато від кого війна забрала найдорожчих людей, і не кожному дано поклонитися прахові рідних та покласти квіти на їхні могили. Завдяки хлопцям та дівчатам через 45 років ми змогли, врешті, взнати, де похований наш батько, приїхати до нього, побачити його могилу. Велике спасибі, юні друзі, за доброту... З повагою до вас доньки та син Олексія Петровича Антоніна Олексіївна, Олександра Олексіївна (м. Кисловодськ), Микола Олексійович (м. Харків)».

А невдячність... Надто багато проблем у пошуковців, все вони виносять на своїх нервах, не завжди маючи підтримку і розуміння, можливість довести справу до кінця, тобто встановити пам'ятний знак на місці захоронення наших бійців і т. д.

Щоб якось розв'язати ці проблеми, допомогти пошуковцям, об'єднати зусилля ентузіастів і був проведений І обласний зліт керівників пошукових загонів. (Про його роботу ми інформаційно повідомляли в «МК» за 18 лютого ц. р.).

Назріла насущна потреба об'єднати і скоординувати роботу пошуковців, тобто об'єднати ентузіазм юних з професіоналізмом компетентних організацій. Говорили про це і Є. М. Чабаненко, голова президії правління обласного Товариства охорони пам'яток історії та культури, представники обласного військомату, С. І. Шевченко, директор обласного державного архіву. Треба допомагати дітям — це основна думка їхніх виступів.

Адже чим більше буде пошуковців, чим краще вони працюватимуть, тим більша ймовірність того, що пам'ять і правда про ті часи стануть надбанням нашого покоління і не залишаться жодної солдатської могили з написом «Невідомий». Може, кому це видається пафосом, але воно так є насправді. Гірше інше — на зльоті пафосу практично не було, а говорили все про проблеми, проблеми, проблеми. Навіть у цій справі, яку ми звикли називати

святою і часом забуваємо, що вона справді така свята.

Узяти хоча б те, що пошуковий рух немає ніякої матеріальної підтримки, особливо в сільських школах. Конверти для листування, альбоми, папки школи часто не в змозі купляти. А таких конвертів інколи треба не десяток і не два. Окрім того, вчитель, який керує пошуковим загном, тратить свій час, нерви і здоров'я, виконувє таку титанічну роботу і ніякої доплати за це не отримує — а гроші ці б могли піти на ті самі папки та конверти.

Ще одна проблема. Щоб увічнити пам'ять про полеглих, треба принаймні 8—9 років! Саме стільки часу, виявляється, треба, щоб виготовити пам'ятну плиту. Швидше ніяк не виходить.

Окрім того, зовсім мало літератури з питань пошукової роботи, методичної літератури. Як часом буває, б'ється інколи діти над якимось фактом, час витрачають, а це все, виходить, вже давно відоме.

Із виступу С. ШЕВЧЕНКА, директора обласного державного архіву: «Співробітництво з пошуковими загнами нам взаємовигідне і взаємкорисне. Ми, з одного боку, забезпечуватимемо їх джерельною, тобто документальною базою, дамо можливість вивчити те,

що вже зберігається. Тому плануємо підготувати коротку методичку. Будемо вчити пошуковців, як збирати документи, як працювати з ними. У шкільних музеях зберігається багато документів, які вже, можливо, не дійдуть до наших внуків — псується, вигорають на сонці. Їх треба передавати в архів для зберігання. А пошуковці, в свою чергу, своїми розшуками, записами спогадів свідків тих чи інших подій поповнять архівні фонди новими фактами».

І, нарешті, для повнокровної, цілеспрямованої роботи потрібна координація дій пошукових загонів кожного району зокрема і по області в цілому. Тому на другий день роботи зльоту, після того, як керівники пошукових загонів познайомилися з досвідом роботи слідопитів Кіровоградської СШ № 22, була створена обласна координаційна рада пошукових загонів.

Чим же конкретно буде займатися координаційна рада? Не варто, мабуть, перераховувати все. Назвемо найголовніше: вона координуватиме і відповідатиме за стан пошукової роботи в області, допомагатиме пошуковим загнам у відповідності з їхніми заявками в забезпеченні технікою, спеціальним спорядженням, оцінюватиме результативність пошукової діяльності.

Разом з тим керівники пошукових загонів говорили і про головні напрями у своїй роботі. Вони потім були занесені в підсумковий документ зльоту керівників пошукових загонів. В січні наступного року на свій зліт зберуться учні-пошуковці — про це також говорилися.

З інтерв'ю з В. ПРИСЯЖНИКОМ, керівником пошукового загону Кіровоградської СШ № 22, членом Всесоюзної координаційної ради: «Які проблеми! Їх багато. Це в першу чергу, відсутність координації (тепер, думаю, нарешті це питання відпаде — створили ми раду), відсутність конкретності в роботі, немає тісного зв'язку з військоматами, райкомками комсомолу, райкомками партії, мало уваги питанням виявлення невідомих захоронень. Тепер будемо надіятися на краще. Рада, думаю, допомагатиме в нашій роботі».

Наш кор.

Виховує родина

«Сім'я стає могутньою виховною силою, що облагороджує наших дітей лише тоді, коли ви, батьку й мати, бачите високу мету свого життя, живете в ім'я високих ідей, що підносять, звеличують вас в очах ваших дітей», — говорив видатний педагог В. О. Сухомлинський.

Проблемам родинного виховання у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського і було присвячене чергове засідання ради Калантаївської восьмирічної школи імені Героя Радянського Союзу О. Я. Панченка Світловодського району. Очолоє раду робітник одного із промислових підприємств міста В. П. Альошкін.

— В. О. Сухомлинський умів побачити найтиповіші вади сімейного виховання, — сказала директор школи М. М. Вищепан. — Однією із найшкідливіших вад є споживацький характер способу життя багатьох дітей. Деякі батьки вважають, що живуть вони і пра-

цюють лише заради щастя своїх дітей і тому дозволяють їм усе, задовольняючи всі необмежені бажання і примхи. Діти в таких сім'ях виростають, не знаючи ні обов'язків, ні відповідальності.

Особливу увагу приділяв учитель трудовому вихованню дітей і в сім'ї, і в школі, вихованню любові до праці, поваги до людей праці. Детальніше зупинилась директор на книзі В. О. Сухомлинського «Батьківська педагогіка», найцікавіші фрагменти якої проїняли серце й уми учасників засідання.

Обговорювали виступ директора вчителі К. С. Кравченко, С. А. Хоменко, О. Ф. Ластобеженко, Т. В. Сорокопуд. Власними «секретами» сімейного виховання поділилися й батьки — механізатор тракторної бригади № 3 колгоспу імені Леніна В. Т. Кравець, лісничий Глинського лісництва Світловодського лісгоспзагу А. П. Рак, завідувач Калантаївським відділенням зв'язку Наталка Юрченко, робітник В. П. Альошкін.

На засіданні ради восьмирічки обговорили й схвалили питання про оренду праці учнів. Нинішнього року в місцевому колгоспі

за орендним підрядом калантаївські школярі будуть вирощувати на трьох гектарах картоплю, а на гектарній площі — помідори.

Л. МАКСЮТА,
вчитель.

с. Колонтаїв,
Світловодський район.

* * *

Здрастуй, редакціє «Молодого комунара». У газеті за 7 січня я прочитав замітку про юнкорівський рух. Вирішив спробувати своє перо. Навчаюсь я в дев'ятому класі середньої школи, та в газету пишу вперше. Тому, може, щось не так. Подія, про яку хочу розказати, цікава, варта уваги. Так я вважаю.

Відроджуємо вечорниці

Третього лютого в сільському будинку культури відбувся концерт, поставлений учнями сільської середньої школи. Концерт цей організатори назвали вечорницями. Організували його учите-

лі української мови та літератури С. М. Романовська, В. В. Кармазин і заступник директора Ю. П. Храмуляк.

Немає тепер звичаю у сільчан збиратися вечорами і відпочивати так, як колись наші діди. Може, відродженням вечорниць стануть ось такі концерти, в яких брали участь не тільки учні, а й учителі школи, сільський фольклорний ансамбль «Туріянська».

Учні молодших класів танцювали «Подольночку». Старшокласники в одязі козаків заспівали пісню «Копав, копав криниченьку...». Були поставлені сценки з творів класиків української літератури І. Нецуй-Левинського, Г. Квітки-Основ'яненка, Г. Сковороди. З'явилися на сцені і Баба Яга з Чортом. Закінчилися вечорниці приго-шанням вареників.

В основному глядачми були учні школи, але не обминули вечорниць і старші жителі села. На їхні прохання організатори обіцяли повторити вечорниці в одному з найближчих святкових вечорів.

Роман КАРМАЗИН,
юнкор.

с. Турія,
Новомиргородський район.

ХОЧУ ЛИСТУВАТИСЯ

Люблю читати книги, захоплююся сучасною музикою. Мені 16 років.

317710, Долинський район, с. Маловодяне, вул. Гоголя, 12, Бадію Олександрю.

* * *

Я хочу через нашу газету знайти нових друзів. Мені 15. Люблю читати, ходити на дискотеки, дивитися індійські фільми, займаюся фізичною культурою. Хто хоче зі мною листуватися, прошу писати на адресу: 317624, Ульяновський район, с. Вільхове, вул. Гагаріна, 129, Олійник Тетяні.

* * *

Ми дві подружки, нам по 14 років. Хочемо розширити коло своїх знайомих, а отже—біль-

ше довідатися цікавого про життя наших ровесників. Любимо читати, захоплюємося сучасною музикою, колекціонуємо фото артистів, календарики.

317327, Новоукраїнський район, с. Звірове, вул. Микитенка, 86, Базюк Наталці.

317327, Новоукраїнський район, с. Звірове, вул. Микитенка, 115, Дзіф Анжелі.

* * *

Мій товариш служить в армії, і він відчуває гостру потребу в підтримці. Було б дуже добре, якби йому написала ровесниця. Знаю, що вдома він нікого не залишив і ніхто не чекає на нього. Думаю, що ви надрукуєте його адресу в рубриці «Хочу листуватися». Це буде хорошим сюрпризом для нього, адже він

знайде багато друзів. Пишіть йому, ровесники. Адресу Сергія Спичі можна взяти, написавши до редакції.

* * *

Мені 15. Хочу листуватися з хлопцем, який за мене старший. Захоплююся літературою, сучасною музикою, поважаю рок, «важкий» метал. Пишіть за адресою: 317812, Олександрівський район, с. Кримки, «Лісництво», Заливі Надії.

* * *

Я хочу мати багато друзів по листуванню. Вчуся в кулінарному училищі, мені 15 років, люблю готувати страви, захоплююся музикою, спортом.

316027, м. Кіровоград, вул. Коцюбинсько-го, 57, Заребельній Вікторії.

У ЧОМУ, чому ми пішли на цю трикляту кооперацію? — усе гучніш лунає голос громади. — Позбирались там збирники, шкуродери, спекулянти, гроші лопатами загібають, народ дурять...»

Що ж, диму без вогню не буває. І хоч держава активно сприяє кооперації, підтримує її, досить широкий прошарок населення, м'яко висловлюючись, органічно не переважає кооперативи та їхніх господарів.

Так що ж змусило державу піти на нетрадиційні методи вирішення проблем і труднощів в економічній та соціальній сфері?

Насамперед треба згадати, що кооперативний рух сьогодні не виникає, а відроджується. На зорі соціалістичного будівництва він був досить поширений в усіх сферах народного господарства і розрахований на тривалу перспективу. Потім, однак, кооперація натисла на гальма. Не сама по собі, звичайно. Штучному стриман-

бованців. А причому тут наша область?

Такий же прибуток після сумнівних закупівель і реалізації сільгосппродукції мали кооператори «Урожаю» при заготконторі Знаменської райспоживспілки. Зараз тут ведеться слідство, а кооператив «Салют» відділ цін обласконкому оштрафував на 3,3 тисячі карбованців. Не будемо казати, що «салютівцям» від цього не холодно й не жарко, але що це покарання не зупинить їх та їх подібних — точно.

Багато нарікань і на кооперативи громадського харчування. І тут цілий вузол проблем. Біда в тому, що вони, як правило, утворилися на базі уже діючих підприємств. (Чи це не відгомін переможної рапортотоманії?). Розширення мережі закладів не відбулося, товарообіг зменшився, а ціни підскочили. Плюс до всього, продовольчі товари ці кооперативи черпають з ринкового фонду (магазинів і баз). Ну, а якщо врахувати, що санітарний стан більшості та-

регулювання окремих видів діяльності кооперативів у відповідності із Законом СРСР «Про кооперацію в СРСР». Під «окремими видами діяльності» мається на увазі, на жаль, шалений шмат роботи коопсектору. Ну добре, кооперативи не задля них самих. Просто в цьому шматі «заховалися» послуги, в яких населення зацікавлене, а то й не обійдеться без них.

Заборонено виготовлення парфюмерних та косметичних виробів, товарів побутової хімії. Але ж виконання правил їхнього виробництва — тут і гарантія якості. Хто купуватиме неякісну продукцію? Або ж лекційна діяльність кооператорів. Представник вузу, або товариства «Знання», бачте, набгато розумніший, ніж виряджена в оджеї кооператора... та сама людина(?)

На жаль, корективи, поправки і заборони в кооперативній споруді внесені без того, що стало традицією в перебудовний період — попереднього обговорення в пресі.

СЕРВІС

КООПЕРАЦІЯ.

Суспільство у своїй оцінці цього явища поділилося на великі групи, які виступають провісниками трьох ідей:

1. Кооперативи потрібні.
2. Не потрібні.
3. Потрібні, але із суттєвими змінами, які зводяться в основному до заробітків кооператорів та ціноутворення на продукцію і послуги.

Перехрестя думок, дискусії, віряться, виведуть на одну, єдино правильну позицію в оцінці такого непростого явища як кооперація.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

4 березня 1989 року

ЧИ узаконена спекуляція?

ню, а потім прямій забороні кооперації повною мірою сприяли адміністративно-командні методи управління.

І все ж, чому зараз ми повели курс на відновлення кооперації? Діючий в застійні часи економічний механізм не забезпечував необхідної пропорції запитів населення на товари й послуги. Сковував по руках і ногах ініціативу державних підприємств у виробництві продукції. Сприяв надмірній концентрації матеріальних та фінансових ресурсів у центральних відомствах.

Головним завданням кооперації, яке випливає із ст. 4 Закону «Про кооперацію в СРСР», є задоволення запитів народного господарства і населення в продовольстві, товарах широкого ажитку, житлі... Кооперативи підвищують зайнятість населення суспільно корисною працею, залучають у виробництво товарів для народу трудові ресурси, забезпечують підвищення життєвого рівня членів кооперативу та їхніх сімей, беруть участь у формуванні державного бюджету...

Стоп! На часі проаналізувати чи йдуть у ногу із законом кооперативи нашої області.

Сьогодні їх зареєстровано 582. Діють — 356. За 1988 рік кооперативами вироблено продукції і надано послуг на суму понад 19 мільйонів карбованців. В держбюджет надійшло 170,6 тисячі карбованців. Багато це чи мало? Із загального об'єму вироблених товарів та послуг це складає... аж 1,12 процента, а в доходах бюджету й того менше — 0,05 процента(?). Як бачимо, цифри — річ уперта і, як не говори, поки що суттєвої ролі у виробництві товарів і наданні послуг кооперативний рух області не грає.

А запит на окремі види послуг існує. Ремонт автотранспорту, побутової техніки, ремонт і будівництво житла, садівних будиночків, господарських будов, ремонт меблів, взуття, виробництво сільськогосподарської продукції та будівельних матеріалів — таких кооперативів вкрай не вистачає. Так, часом і ті, що існують, ведуть справу так, що залишають місце для пересудів явно не на свою користь.

Судить самі. Кооператив «Салют» Кіровоградського району закупив птлицю у Вологодській облспоживспілки по ціні 2,4 та 1,75 карбованця, а реалізував у Кіровограді відповідно по 3,5 та 2,75 карбованця, отримавши прибуток 6,5 тисяч карбованців. Справедливо? Далі — більше. Кооператив «Мир» Кіровоградського району закупив у Миколаївській області 34,3 тонни горіхів по ціні 3 карбованці 50 копійок за кілограм, а реалізував їх у... Башкирії по ціні 5,50, одержавши суперприбуток — 50 тисяч кар-

ких кооперативів не гарантує благополуччя щодо кишково-шлункових хвороб, то стане ясно: такі «послуги» населенню будуть не до вподоби.

Ось приклад. Кооператив «Мзіурі», що в Новомиргородському районі. Райспоживспілка віддала йому відремонтоване приміщення (витрати склали 50 тисяч карбованців), передала устаткування вартістю на 15 тисяч карбованців. Кооператив за рік свого існування обанкрутився і не може розрахуватись ані з банком, ані з комбінатом громадського харчування. В даному випадку таке трапилось через некомпетентність керівників кооперативу в економічних і фінансових питаннях.

Бурхливі дискусії виникають з приводу медичних кооперативів. Одні вважають, що там, де з'являються гроші, то вже медицина не існує. Інші ж (таких теж немало) переконані, що низькі заробітки лікарів у держсекторі аж ніяк не сприяють їхньому прагненню здолати разом з хворим його нежить. І дійсно, тут однозначно оцінити становище нелегко. Є успіхи в кооперативів «Здоров'я», «Дихання», «Авіценна» — то хіба це погано, що вже багато людей покинуло палити, позбавились сколіозу, навчилися правильно дихати? Але тут важливо не перегинати палицю. Так, кооператив «Дантист» з Кіровоградського району, користуючись тим, що райлікарня не має достатньої кількості путівок на зубопротезування, використовуючи обладнання лікарні і придбавши матеріали по держцінах, встановив ціну на зубопротезування 30 карбованців за коронку чи зуб проти держцінової 5,5 карбованця.

Сказане вище — переконливі аргументи не на користь кооперативів. Так що, в кооперативах не видно очікуваного уособлення державних і громадських інтересів? Так що ж, звили в них собі гніздечка самі шахраї і хапуги і стрижуть купони?

Та ні, звичайно. У ВО «Дружмаш» створено кооператив по складанню електромеханічних друкарських машинок «Ятрань». Продуктивність праці тут зросла в 1,5 рази. Добре слово можна почути про кооператив «Фотон» по соціально-культурному обслуговуванню населення, цілий ряд медичних кооперативів. А щоб у негативних тенденцій не вирости крила, слід, мабуть, вже зараз, на початковому етапі їх підрубувати. Ця роль згідно законодавства відводиться фінансовим та правоохоронним органам.

Втім, говорячи про Закон, хотілось би кілька слів сказати про «новорічний подарунок» кооператорам: постанову «Про

Без гласності. Підготовлені «в робочому порядку» переміни постали перед нами у всій красі. Нас поставили перед фактом. І все.

У нас завжди були люди, які вважали Остапа Бендера своїм батьком. Ймовірність відсутності їх у Кіровограді, звісно, дорівнює нулю. А цих людей завжди цікавили гроші. І вони, використовуючи до всього і недосконалість закону, завжди намагалися ці гроші привласнити. В тому числі і гроші кооператорів.

Недавно автору цих рядків довелося вести мову в Ленінському райвідділі внутрішніх справ про існування рекетирів (сподіваємось, поінформованість нашого читача не вимагає спеціальних пояснень цього новоспеченого терміну). «Ніхто з кооператорів поки що за допомогою не звертався», — сказали там. Думаю, і не скоро звернеться. Ризик чималий. А найперша порада для кооператорів — припинити підпільний, незаконний бізнес. Саме на цьому найчастіш спекулюють рекетири.

Не хочеться здійснювати бурю у склянці води, але один факт про існування і дії рекетирів дійшов до редакції. І хоча це явище нове, братися за його викорінення треба негайно. Позитивну роль у боротьбі з організованою злочинністю можуть зіграти докази у виді відео-і фотоматеріалів, магнітофонні записи. Правоохоронним органам є сенс заяви про здрисство розглядати в числі перших, аби відгородити потерпілих і свідків від тиску злочинців. До всього треба додати громадянську мужність і виняткову чесність. Ну, а зміни у відповідних статтях КК УРСР про підвищення відповідальності за здрисство просто напрошуються.

А кооперативи нам усе ж треба! Причому резерви для зростання величезні. Зокрема, кооперативний рух потребує зацікавленого сприяння найперше радянських органів. А вони поки що часто-густо дивляться на кооператорів як на зайвий клопіт, навіть створюють їм штучні перепони. Чому! Бо бояться перекосів і збочень. Але якщо чітко дотримуватись Закону про кооперацію та відповідних рішень уряду, які, слід сподіватись, не будуть надалі прийматись без попереднього обговорення, то й вдасться повніше розкрити кооперативні можливості, сформувати цивілізованого кооператора в які такий пірня і яким такого великого значення надавав В. І. Ленін.

Отже, «кооперативи»: за і проти. Я вибираю «за».

Анатолій БЕЗТАКА.

ПРИКЛЮЧКА З ХОЛАЗІОНОМ

ДАВШИ
КЛЯТВУ
ГІПОКРАТА

22 ВЕРЕСНЯ
1987 РОКУ
В. І. СИЧУ
В ОБЛАСНІЙ
ЛІКАРНІ
ВИДАЛИЛИ...
ЗДОРОВЕ ОКО

На фоні нинішніх революційних перетворень, розширення та поглиблення гласності і демократії те, про що піде мова, видається безглуздом. Непорозумінням. Випадковістю...

Чи дійсно так? Інструкції, положення та інші акти відомчої нормотворчості в недалекому минулому процвітали-бували, не завжди узгоджувались із здоровим глуздом.

Та до діла. Жив у Вільшанці скромний, нічим особливо непримітний трудар Сич Василь Іванович. Причепилась до нього хвороба: на правому оці з'явився холязіон. Це по науковому, а в просторіччі — ячмінь, точніше щось на зразок цього. Для його ліквідації у своїй райлікарні одержав Василь Іванович направлення в Кіровоградську обласну лікарню в офтальмологічне відділення.

В цей же час на стаціонарному лікуванні вищезгадуваної лікарні знаходився інший хворий — Левченко Леонтій Георгійович, якому, згідно медичних показань, потрібно було здійснити енуклеацію, тобто видалення правого ока.

Того фатального дня 22 вересня 1987 року шляхи Сича В. І. та Левченка Л. Г. перетнулися у блоці операційного відділення. Був звичайний операційний день. Згідно плану одна за одною робились операції. Виконували їх висококваліфіковані лікарі — Мудрієвська Л. А. і Матусяк Г. Л., які по черзі виступали в ролі оперуючого хірурга і асистента.

А тепер на часі розповісти все по-порядку, тим більше, що свій «порядок», порядок згідно інструкцій і положень, тут існу-

вав. Хто встановив його кільканадцять років тому, хто автор інструкції — на судовому засіданні встановити не вдалося. А особливість цього «порядку» полягала в тому, що операції повинні йти в тій послідовності, в якій вони заздалегідь накреслені в плані операцій на такий-то день. Приміром, якщо під номером 3 значилась «катаракта», то повинні оперувати катаракту, а не щось інше.

В принципі нічого поганого в цій системі не було б, якби до неї додали трохи більше людського тепла, лікарського співчуття та інших неписаних правил.

Про такий порядок ні Сич В. І., ні Левченко Л. Г. не знали. Вони допомагали один одному переодягтися, а потім, прибувши в передопераційну — хто більш-менш спокійно, а хто з невимовним, та цілком зрозумілим хвилюванням — чекали своєї черги. А того злощасного дня, як на гріх, була відсутня сестра, яка повинна готувати хворих до операції і викликати їх.

«Наступний!» Голос із операційної кликав «четвертого згідно графіка». Та Василь Іванович зовсім не знав, що він пронумерований залізно. Він поспішав додому, а тому попросив Леонтія Георгійовича поступитися чергою.

Лікар Матусяк Г. Л. як асистент підготував Сича В. І. до операції. На запитання, чи знає той, що йому буде зроблена операція і чи згоден він на неї, Василь Іванович, вважаючи, що мова йде про видалення ячменю, згідливо примружив віки.

Свято увірувавши в непогрішимість усталеного порядку («четвертому» — видален-

ня ока — і все тут!), не утруднюючи себе з'ясуванням прізвища хворого (такого в інструкції, певно, не передбачено!), лікар Мудрієвська здійснила операцію. Здійснила її бездоганно...

Наприкінці минулого року Кіровський суд розглянув цю справу. Згідно статті 105 КК УРСР суд визнав Мудрієвську Л. А. та Матусяк Г. Л. винними в необережному спричиненні тяжкого тілесного пошкодження потерпілому Сичу В. І. Покарання — по одному року виправних робіт. Додатково суд позбавив винних права займатися хірургічною діяльністю протягом двох років.

В. ЖУК,
голова Кіровського районного на-
родного суду м. Кіровограда.

КОМЕНТАР СЕКТОРУ СОЦІАЛЬНИХ ПРО-
БЛЕМ:

Механічне виконання своїх професійних функцій призвело до того, що людина стала інвалідом. Так, відвертає від цих слів — «механічне», «функцій», які в медичній практиці часто затьмарюють чуйність, увагу, людське ставлення до хворих. Ми навіть на найвищому ступені розвитку цивілізації, мабуть, не сприйматимемо лікарів-технократів, навіть якщо вони — супер-спеціалісти...

Сич Василь Іванович після страшної операції змушений був поміняти роботу (ліве око не витримує непередбачених непомірних навантажень) і нині працює сторожем...

Доповнити наш коментар ми пропонуємо обласному відділу охорони здоров'я.

Інформує Укоопторгреклама

У СПРАВАХ
ОБ'ЯВ
ЗВЕРТАЙТЕСЯ
ТЕЛЕФОНОМ
4-28-96.

ПЕРЕДСВЯТКОВА ТОРГІВЛЯ

БЕРЕЗЕНЬ — ПЕРШИЙ МІСЯЦЬ ВЕСНИ. МІСЯЦЬ ПЕРШОГО ВЕСНЯНОГО СВЯТА — МІЖНАРОДНОГО ЖІНОЧОГО ДНЯ 8 БЕРЕЗНЯ.

У ці дні побільшало приємних клопотів у чоловіків. Що подарувати матері, дружині, сестрі, подрузі? Готуючи подарунок, не забувайте про смаки тих, кому він призначається.

Придбати подарунки допоможуть вам магазини споживчої кооперації, які пропонують у дні передсвяткової торгівлі свої товари для жінок: парфюмерні набори, різноманітні хустки, сумки, тканини, вироби з трикотажу, оригінальні сувеніри.

До святкового столу кооператори республіки запрошують найширший вибір сільськогосподарських продуктів, кулінарних та кондитерських виробів.

РАДІСНОГО СВЯТА НАШИМ ДОРОГИМ ЖІНКАМ! ДОБРОГО НАСТРОЮ!

УКООПТОРГРЕКЛАМА.

РІК ПОВЕРТАЄ НА ВЕСНУ

Березень. З настанням теплих весняних днів починаються роботи в садах і на городках. Добре треба попрацювати, щоб були щедра нива і плодотворний сад. Тож перевірте завчасно свій

садово-городній інвентар, можливо, щось треба докупити чи замінити на нове, більш зручне.

Магазини «Господарчі товари» споживчої кооперації пропонують: Для обробки ґрунту і

догляду за рослинами: совкові й універсальні лопатки, лопатки-грабельки, совки та вилки для розсади, садово-городні вила, розпушувачі, ручні культиватори, борони, сапи.

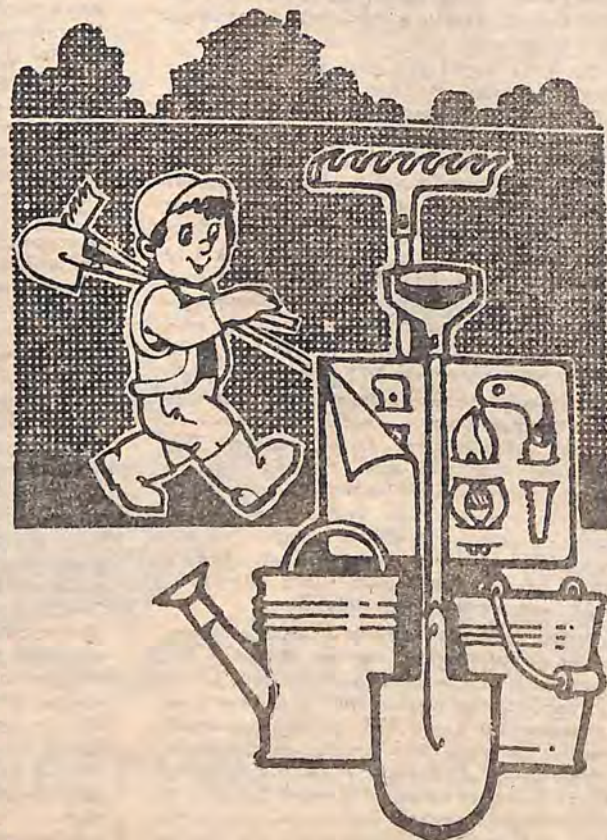
Для зрошення ділянок: комплекти для поливу, механічні насоси та шланги різної довжини, розпилювачі та розбризкувачі води.

Для боротьби з шкідниками і хворобами рослин: обприскувачі і гідропульти.

Для догляду за садом: ножівки складані, штангові та спеціальні для підрізування виноградної лози; ножі для щеплення, сікатори, садові ножі й ножиці; гілкорізи, плодознімачі та ін.

Крім того, вам запропонують візки й тачки, вила для навантаження соломки, сіна, органічних добрив; граблі, серпи, коси; молотки косовідбійні з бабками; косоклепки, мантачки, бруски для заточування кіс, сап та іншого інструменту.

УКООПТОРГРЕКЛАМА.

10

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

4 березня 1989 року

36 по 12 березня

понеділок

6 БЕРЕЗНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Футбольний огляд. 9.05 — «Рабина Ізаура». Художній телефільм. 13.14 серії. Прем'єра. В перерві — 10.05 — Новини. 11.25 — Очевидне — неймовірне. 15.30 — Новини. 15.45 — Музична скарбниця. 16.30 — «Маронко сьогодні». Документальний телефільм. 16.50 — Новини. 16.55 — Дитяча година. 17.55 — Грає Ю. Клепалов (балалайка). 18.15 — Винайдено в СРСР. Обговорюємо проект Закону про вищодержавну діяльність в СРСР. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Прогрес. Інформація. Реклама. 19.45 — Хвилини поезії. 19.50 — «Рабина Ізаура». Художній телефільм. 14 серія. Прем'єра. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Літературний портрет. Фазиль Іскандер. 22.55 — Сьогодні у світі. 23.10 — Тео Адам запрошує. Музична програма.

▲ УТ

16.30 — Новини. 16.40 — «Налімерас: здрастуйте». Фольклор греків Приазов'я. 17.15 — Час рішення — час дій. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.15 — Довіря. Огляд листів. 18.30 — Концерт інструментальної музики. 18.45 — Актуальна камера. 19.15 — Телевізійні зустрічі з кандидатами в народні депутати СРСР. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — «Все про кіно». 22.55 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. Прем'єра науково-популярного фільму «Педагогіка на майстерність пропагандиста». 8.35, 9.35 — Фізика. 9 кл. Електроніка в народному господарстві. 9.05 — Італійська мова. 10.05 — Учні ПТУ. Основи інформатики і обчислювальної техніки. 10.35, 11.35 — Біологія. 6 кл. Про братів наших менших. 11.05 — Наш сад. 12.05 — «Дерев'яна гармата». Художній телефільм. 13.15 — Новини. 13.20 — Концерт болгарських фольклорних ансамблів. 13.55 — Далеке близьке. Документальний телефільм «Місто стародавньої Колхиди». 14.20 — IX Спартакіада народів РРФСР. Ковзанярський спорт. 17.05 — Служу Радянському Союзу! 18.05 — «Совет». Мультфільм. 18.15 — Новини. 18.25 — Хоккей. Чемпіонат СРСР. ЦСКА — «Хімік». У перерві — 19.55 — Вечірня казка. 20.45 — Народні мелодії. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Фільми

студій союзних республік. «Огнівний метелик». Короткометражний художній телефільм. Прем'єра. 22.20 — Екран документального фільму. «Сестри». Документальний телефільм. 23.10 — Новини. 23.20 — Ранкова пошта (повтор).

вівторок

7 БЕРЕЗНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — «Рабина Ізаура». Художній телефільм. 14 і 15 серії. Прем'єра. 10.55 — Новини. 11.05 — Це було... було... 11.25 — Дитяча година. 12.25 — Кіноафіша. 15.30 — Новини. 15.40 — «Жила людина неуважна». Документальний фільм. 15.55 — Про що співають діти Землі. Міжнародний конкурс дитячої пісні «Золотий цехик». 16.55 — Урочисті збори, присвячені Міжнародному жіночому дню — 8 березня. Трансляція з Державного Великого театру Союзу РСР. По закінченні — ліричний концерт. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — «Я люблю тебе, життя». Фотофотоконкурс. 19.05 — Влада — Радам. 19.35 — «Рабина Ізаура». Художній телефільм. 15 серія. Прем'єра. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — До 150-річчя М. Мусоргського. Симфонічна фантазія «Ніч на Лисій горі». 22.05 — Зустріч з народним артистом СРСР О. Баталовим. 23.10 — Сьогодні у світі. 23.25 — 50х50. Музичний додаток до програми «Погляд».

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Все про кіно». 10.25 — Ранковий концерт. 10.35 — «Шкільний екран». 6 кл. Російська література. 11.05 — Доброго вам здоров'я. 11.30 — Концерт — альс. 12.00 — Новини. 12.10 — Господарем на землі. 16.30 — Новини. 16.40 — Сонячне коло. 16.55 — Урочисті збори, присвячені Міжнародному жіночому дню 8 березня. Святковий концерт. 20.15 — Програма телефільмів: «Вишиванки Михайлини Сабаша» та «Народні обряди. Зробіть мені коров'ячий красний». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Відеомлин. Музично-розважальна програма. 22.50 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Азбука для всіх». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Фізика. 10 кл. 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учні ПТУ. Естетичне виховання. 10.35, 11.35 — Біологія. 5 кл. 10.55 — Бережіть зуби. 11.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 11.55 — «Здрастуйте, я ваша тьотка!». Художній телефільм з субтитрами. 13.35 — Новини. 13.40 — Ритмічна гімнастика. 14.10 — Прем'єра документального телефільму «Скульптори». 14.25 — IX Спартакіада народів РРФСР. Ковзанярський спорт. 17.05 — Екранізація творів А. Чехова. Короткометражні художні телефільми «Товстий і тонкий», «Відьма». «Жилець», «Драма». 18.20 — Новини. 18.30 — Програма Товської студії телебачення. 19.30 — Ритмічна гімнастика. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Прем'єра музичного телефільму «Не займайте синього глобуса». 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Держтелерадіо Узбецької РСР. Чинари дружи. 22.20 — Екранізація творів А. Чехова. Короткометражні художні телефільми. «Товстий і тонкий», «Відьма», «Жилець», «Драма». 23.35 — Новини.

середа

8 БЕРЕЗНЯ

▲ ЦТ (І програма)

8.00 — Новини. 8.20 — Документальні телефільми «Політ метелика», «Аромати «Рзінтарсу». 9.00 — Дитяча година. 10.00 — Концерт ансамблю народного танцю «Зебо» Держтелерадіо Таджикиської РСР. 10.25 — Фільм — дітям. «Рись повертається». 11.35 — «Синьора Вікторія». Документальний телефільм. 12.05 — Мультфільм. 12.15 — Всі люблять цирк. 13.00 — Співає Л. Рюміна. 13.45 — Хоккей. Чемпіонат СРСР. ЦСКА — «Динамо» (Москва). 2 і 3 періоди. 15.15 — Раз в Росії народитись. Про творчість народної артистки РРФСР З. Кирієнко. 16.30 — Мультфільми «Зайчатию забунало». «3 кого брати приклад?». 16.50 — А. Вісальді. «Пори року». Прем'єра музичного телефільму. 17.45 — Дорослі і діти. Розважальна програма. 18.45 — «Сім днів Надії». Художній телефільм. 1 і 2 серії. Прем'єра. 21.00 — «Час». 21.40 — Жінка завжди права. Святкова музично-розважальна програма. 00.10 — Танці, танці, танці... II Всесоюзний фестиваль ансамблів балетного танцю у Вільнюсі.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Сонячне коло. 9.50 — Як чоловіки про жінок говорили. Телефільм-вистава. 10.30 — «Святковим ранком». Музична програма для жінок. 11.00 — Зустріч з академіком АМН СРСР Л. Т. Малою. 11.30 — Концерт майстрів мистецтв і художніх колективів. 12.55 — Новини. 13.10 — Вперше на екрані УТ художній фільм «Лілово куля». 14.25 — Фестиваль оперного мистецтва імені С. Крушельницької. 15.45 — «Кіровоградські мадонни». 3 цикли «Село і люди». 16.15 — Телефільм «Мама». 16.45 — Пісні Юлії Андрухів. 17.15 — Мультфільм на замовлення. 18.15 — Співає заслужений артист РРФСР С. Захаров. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — «Про жінок. І не тільки...». Кіноконцерт. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра художнього телефільму «Галлянина казок». 22.45 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — На зарядку, ставай! 8.15 — Мультфільм «Нака про хорого заця». «Мишеня Пік». 8.45 — Спасибі, музико, спасибі! Кіноконцерт. 9.25 — «Ганна Самуїна: автопортрет». Документальний телефільм про творчість художниці з м. Переяслава-Хмельницького. 9.55 — Пам'ять довжиною в рік. 10.40 — День весни. Пісні С. Туликова. 11.10 — Н. Семенова. «Пічка на колісці». Фільм-вистава Державного театру імені Московської Ради. 12.55 — Хоккей. Чемпіонат СРСР. ЦСКА — «Динамо» (Москва). 1 період. 13.35 — «Великі холоди». Мультфільм. 13.55 — Повтор на ваше прохання. Старовинні романси, циганські пісні у виконанні А. Баянвої. 14.50 — Мультфільми. 15.20 — Ірхутяни, коло ширше. 15.45 — 3 фонди ЦТ. Художній телефільм «Шукайте жінок». 1 і 2 серії. 18.10 — Душі моєї царци. Фільм-концерт. 19.00 — Роби з нами, роби як ми, роби краще нас. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Синхронне плавання. Міжнародні змагання на приз журналу «Советская женщина». 20.45 — Грає лауреат Всесоюзного конкурсу А. Марчаковський (балалайка) у супроводі ансамблю «Російська мелодія». 21.00 — «Час». 21.40 — «Принцеса цирку». Художній телефільм. 1 і 2 серії. 00.05 — Новини.

четвер

9 БЕРЕЗНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Люди — легенди. «Розвідник Микола Кузнецов». Документальний фільм. 8.45 — «Рабина Ізаура». Художній телефільм. 15 серія. 10.10 — Навколо світу. Альманах. 11.10 — Новини. 11.20 — Дитяча година. 15.30 — Новини. 15.45 — Документальний телефільм «І мене в сім'ї великий...». Про скульптурні й архітектурні пам'ятники, пов'язані з іменем Т. Г. Шевченка. 16.15 — ...До шістнадцяти і старші. 17.00 — Новини. 17.05 — ТелеЕкко. Журнал. 17.35 — Прем'єра мультфільму «Прощай, мій друже». За віршами і графічними роботами Т. Г. Шевченка. 17.45 — Голоси народних інструментів. 18.15 — Влада — Радам. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Телепрес-клуб. Зустріч журналістів у Прокуратурі СРСР. 19.45 — Сімейний екран. Художній фільм «Наречена для тата». 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Без гризу. Про підризу дальності західних спецслужб. 22.30 — Це було... було... 22.50 — «Погляд».

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Фільм-опера «Наймичка». 10.35 — Шкільний екран. 8 кл. Українська література. 11.05 — Грають юні музиканти. 11.40 — Шкільний екран. 5 кл. Музика. 12.10 — Новини. 12.20 — Для дітей. «Веселка». 16.15 — Новини. 16.25 — «...Моє дружнє послання...». Концерт великого дитячого хору Держтелерадіо УРСР. 16.55 — Урочистий вечір, присвячений 175-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка. Трансляція з Державного академічного театру опери та балету УРСР ім. Т. Г. Шевченка. В перерві — Актуальна камера. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — До 175-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка. «І сніг, і холод, і Нева...». 22.55 — Вечірній вісник. 23.25 — Прем'єра телефільму «Гілка верба — гілка тернова».

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Мой первый друг, мой друг бесценный». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Загальна біологія. 10 кл. Естафета життя. 9.05 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учні ПТУ. Загальна біологія. Екологічні системи. 10.35, 11.35 — Л. Толстой. «Війна і мир». 9 кл. 11.05 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 12.05 — Екранізація творів А. Чехова. Короткометражні художні телефільми «Товстий і тонкий», «Відьма», «Жилець», «Драма». 13.20 — Новини. 13.25 — Грає С. Орехов. 13.45 — Документальні фільми «Старі», «Голос». 14.20 — IX Спартакіада народів РРФСР. Стрибки з трампліна. 17.05 — Екран зарубіжного фільму. «Любов до життя». Вперше. 18.25 — Новини. 18.35 — Грає Білоруської РСР. 19.10 — За безпену руху. 19.15 — Телестудії міст РРФСР. Програма Свердловської студії телебачення. 20.00 — Вечір-

ня казка. 20.15 — Повтор на ваше прохання. Це ви можете. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Екран зарубіжного фільму. «Любов до життя».

п'ятниця

10 БЕРЕЗНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Про що співають діти Землі. Міжнародний конкурс дитячої пісні «Золотий цехик». 9.35 — Далекі Схід. Кіножурнал. 9.45 — Концерт оркестру симфонічної і естрадної музики Держтелерадіо СРСР. 10.20 — Новини. 10.30 — Мультфільми. 11.00 — Живи, земле! 15.30 — Новини. 17.05 — «Мій дім у Чингіс». Документальний телефільм. 17.25 — Мелодії і пісні кримських татар виконують ансамбль «Карамфіль». 17.45 — Наука: теорія, експеримент, практика. 18.30 — Влада — Радам. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Інтерсигнал. 19.35 — Фільми кінорежисера Х. Нарлієва. «Невістка». 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Без гризу. Про підризу дальності західних спецслужб. 22.30 — Це було... було... 22.50 — «Погляд».

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Пісні міста Шевченка. 9.45 — Телефільм «Необхідно зустрітись». 10.25 — «Думи мої». 10.35 — Шкільний екран. 9 кл. Фізика. 11.05 — Грай, бандуро! 11.40 — Шкільний екран. 8 кл. Історія. 12.10 — Для дітей. «Канал Д». 13.40 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — «Милосердя». Така несподівана старість. 17.20 — Свято рідної мови в Кіровоградській СШ № 18. (Кіровоград). 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — Телефільм «Комбайни системи «Дон». (Кіровоград). 18.40 — Наші довідки. (Кіровоград). 18.45 — «Естрадний концерт». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Молодіжні студії «Гарт». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Тарасові шляхи. Передача VII «Повернення». 22.40 — Новини.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. Прем'єра науково-популярного фільму «Бузулукський бір». 8.35, 9.35 — Музика. 4 кл. М. Мусоргського. «Картинки з виставки». 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учні ПТУ. О. Блок. Сторінки життя і творчості. 10.40, 11.40 — Історія. 7 кл. Російська культура XVII ст. 11.10 — Англійська мова. 2 рік навчання. 12.10 — «Любов до життя». Художній фільм. 13.30 — Новини. 13.35 — Ритмічна гімнастика. 14.05 — Джерела. 14.35 — «Спортивна арена». Документальні телефільми. 17.05 — Повтор на ваше прохання. «Образ». Літературна гра для старшокласників. 18.25 — Новини. 18.35 — Впровадження орендного підряду в господарствах Дагестану. 19.05 — 3 наших фондів. Концерт з творів О. Токташвілі. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Курорти Азербайджану. 20.30 — Ритмічна гімнастика. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Фільми студій союзних республік. «Золоте весілля». Художній телефільм. 1 і 2 серії. Прем'єра. 00.05 — Новини.

субота

11 БЕРЕЗНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Наш сад. 9.00 — Пісні Підмосков'я. Концерт-нарис. 9.30 — Документальний телефільм «Дзвінон у вечірній школі». 10.00 — Інститут людини. 11.00 — Концерт оркестру російських народних інструментів Держтелерадіо СРСР. 11.50 — В країнах соціалізму. 12.20 — У світі творин. 13.20 — Новини. 13.30 — «Тарас Шевченко». Художній фільм. 15.20 — Прем'єра мультфільмів «Весела карусель». М. № 16, 17, 18. 15.50 — Міжнародна екологічна програма «Ti-Bi-Ec» (США) спільно з ООН. 17.30 — Хвилини поезії. 17.35 — Міжнародна програма. 18.35 — 15 хвилин з життя жінки. 18.50 — Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Червона графиня». 21.00 — «Час». 21.40 — Супутник телеглядача. 22.00 — Телескоп-шоу. Музична розважальна програма Держтелерадіо СРСР і Антен-2 (Франція). 23.45 — Новини. 23.55 — Мультфільми для дорослих.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «На хвилі дружби». Білоруський ансамбль «Сябры». 10.35 — Телефільм «Аміна». 11.05 — М. Гумільов. «Отруєна туника». Вистава. 12.45 — Пісні Євгенії Лещук. 13.35 — Новини. 13.45 — Доброго вам здоров'я. Обережно: грип. 14.15 — Прем'єра телефільму «Голосівська осінь». 14.25 — Л. Ревуцкій. Симфонія № 2. 15.00 — Телевізійні зустрічі з кандидатами в народні депутати СРСР. 16.30 — Українські мелодії. 16.45 — Скари музеїв України. 17.00 — Спортивна програма. Телепередачі: Хоккей: «Сокіл» — ЦСКА. Футбол: «Дніпро» — «Металіст». «Динамо» (Тбілісі) — «Динамо» (Київ). 19.15 — Актуальна камера. 19.45 — Оперативний пост «АК». 19.55 — Запрошення до танцю. 20.15 — Сатиричний об'єкти. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра художнього телефільму «Назар Стодоля». 22.50 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Сільська година. 9.15 — Мультфільми. 9.45 — Повтор на ваше прохання. «Рокі, покоління, пісні». 10.55 — Прогрес. Інформація. Реклама. 11.40 — Кінопубліцистика союзних республік. «Хто господар?». Документальний телефільм. 12.00 — «Аміго Ернесто». Художній фільм для дітей з субтитрами. 13.10 — Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів NBA. 14.10 — Пісні Зої Слободан. 14.45 — Про час і про себе. 15.15 — Телестудії міст РРФСР. Програма Ленінградської студії телебачення. Північні листи. 16.00 — Телевізійний музичний абонемент. Зарубіжні виконавці у залах Москви. 17.00 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Тбілісі) — «Динамо» (Київ). 18.45 — ...До шістнадцяти і старші. 19.30 — «Реквієм». Документальний телефільм про життя і творчість А. Ахматової. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Міжнародні відносини: Історичний досвід і проблеми. 21.00 — «Час». 21.40 — Показують театри країни. Фільм-вистава Московського обласного

драматичного театру «Нолія». Автор В. Арро. 23.30 — Новини. 23.40 — Новини популярної музики. Всесвітній конкурс відеокліпів.

неділя

12 БЕРЕЗНЯ

▲ ЦТ (І програма)

8.00 — Новини. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тираж «Спортлото». 9.00 — З ранку раненію. Передача для дітей. 10.00 — Служу Радянському Союзу! 11.00 — Ранкова пошта. 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Дитяча інформаційно-публіцистична програма. 14.00 — Музичний кіоск. 14.30 — «Здоров'я». 15.15 — Прем'єра мультфільму «Сонечко і снігові чоловічки». 15.30 — Зустріч з Героєм Соціалістичної Праці, народною артисткою СРСР, лауреатом Ленінської премії Н. Сац у Концертній студії Останкіно. 17.00 — Сільська година. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Недільний кінозал. Мультфільми «Дошова історія», «Карпуша», «Автопортрет». Документальний фільм. 19.30 — «Людина пошту». Художній фільм. 21.00 — «Час». 21.40 — Здрастуйте, лікарю! 21.55 — Футбольний огляд. 22.25 — «Квиток у перший ряд». Співає І. Понаровська. 23.35 — Новини.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. 10.50 — Художній фільм «Віра, Надія, Любов». 12.20 — Любителю балету. 13.20 — Новини. 13.35 — Автолюбитель України. Рекламний фільм. 13.55 — «Незабутні». Художник Олександра Шатківський. 14.30 — Пресафіша, погода. 14.35 — В об'єктиві тварини. Телефільм «Вовча родина». 14.55 — «Село і люди». 15.30 — «Вас запрошують «Дебют». Концерт дитячого ансамблю балетних танців. 16.00 — Слава солдатука. 17.00 — Телеспортарена. 17.45 — Телевізійний випуск музично-розважальної радіопередачі. «Від суботи до суботи». 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — І тільки музика. 20.50 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра художнього телефільму «Ім'я твоє». 23.00 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — На зарядку ставай! 8.15 — «Золоте весілля». Художній телефільм. 1 і 2 серії. 10.35 — А. Онгер. Симфонія № 2 для струнного оркестру і труби. 11.00 — «Увага, митиця!». Документальний фільм. 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Реклама. 12.35 — Прем'єра документального телефільму «На березі». 13.30 — До і після опівночі. (Повтор від 4 березня). 15.15 — Прем'єра документального фільму «Борг». 15.45 — Мультфільми «Телемани», «Босий вчений». 16.05 — «Миттєвості». Фільм-балет. 16.40 — Що? Де? Коли? 18.50 — Повтор на ваше прохання. Звинувачується оперета. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Теніс. Чемпіонат СРСР. Жінки. 21.00 — «Час». 21.40 — Здрастуйте, лікарю! 21.55 — «Чуні тут не ходять». Художній фільм. Вперше. 23.10 — Волейбол. Чемпіонат СРСР. Чоловіки. «Динамо» (Московська область) — «Автомобіліст» (Ленінград).

«Молодой коммунар» — орган Кіровоградського обласного комітета ЛКСМ України.

На українському мові.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БК 02854.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного виховання — 4-66-79; культури і моралі — 4-64-21; комсомольського життя й економіки — 2-04-84; учнівської і студентської молоді та військово-патриотичного виховання — 2-59-82; соціальних проблем — 2-29-92; фотолaboratorії — 4-94-94; оголошень — 4-2896; ректорської — 3-61-83.

Газета виходить щосуботи.

Індекс 61103.

Зам. № 101/98.

Тираж 52 900.

ЩО МОДНЕ ЦЬОГО РАЗУ

Вибір практично безмежний. Одяг пропонується і довгий, і короткий, але з тенденцією до подовження. «Міні» покидає сцену. Рекомендуються брюки

класичних варіантів, прямі, з легкими складками, брюки «піжамного покрою», надширокі, які перетворюються в ма-

Такі ж різноманітні й плаття. Одні щільно облягають фігуру, інші просто зачинаються хрест-нахрест.

Повертаються «нормальні» плечі, поступово стає на місце талія, будуть популярні трикотажні вишивки, вишивки, волани, плісе.

Входить у моду льон, гофрована і набивна бавовна, шовк, ажурні тканини і гіпюр. Так само і лакована та замшева шкіра.

Кольори — природні, натуральні, тони пастельні з живими іскринками. Вдень — сліпучо білий, а на вечір — спокійні відтінки білого, слоновової кость, синій, чорний. Малюнок будь-який: квіточки, смужки, клітинка.

Вдень — зручні мокасини, туфлі на шнурковій підшві і черевички на шнурочках. Панчохи — білі. Вечері — «човники» і босоніжки з тоненьких пасочків на височених підборах, панчохи — чорні зі швом.

Найрізноманітніші прикраси: за вашим смаком і вашим стилем, контрастні і в тон.

«Немає негарних жінок, — говорять французи, — є жінки, котрі не вміють користуватися косметикою». Накладання гриму — це мистецтво, яке підкреслює красиве в обличчі і приховує різні вади. Отже, як за допомогою косметики зробити обличчя майже ідеальним? (Варто лише пам'ятати, що зараз макіяж максимально наближається до природного).

ПРАВИЛЬНИМ ВВАЖАЄТЬСЯ ОБЛИЧЧЯ ОВАЛЬНЕ. Воно не потребує особливого коректування. Можна лише накласти темнішу пудру з двох боків для надання обличчю рельєфності. Рум'яна накладаються у вигляді кіл на випуклі частини вилиць. Колір тіней, губної помади, туші залежить від кольору шкіри, очей, волосся, вбрання. Усе це підбирається індивідуально.

ВИДОВЖЕНЕ, РОМБОВИДНЕ ЧИ ТРИКУТНЕ ОБЛИЧЧЯ. Рум'яна наносяться на випуклі частини у вигляді маленького кола поближче до волосся. Пудрою треба користуватися світлішою, її накладають на нижню частину обличчя. Волосся варто забрати за вуха, а чоло ледь прикрити.

УРОКИ В'ЯЗАННЯ

Сьогодні ми пропонуємо навчитися робити викройку, по якій ви зможете зв'язати різні речі. Для цього треба, в першу чергу, правильно зняти мірки.

1. Окружність шиї (ОШ) — мірку знімаємо по основі оголеної шиї і записуємо в половинному розмірі (для прикладу 18 см);
2. Окружність грудей (ОГ) — сантиметрова стрічка проходить по лінії лопаток, під пахвами і по найопушкіливішим точкам грудей. Записуємо в половинному розмірі (43 см);
3. Окружність талії (ОТ) — мірку знімаємо по найвузеньшому місці талії і записуємо в половинному розмірі (38 см);
4. Окружність стегон (ОС) — мірку знімаємо на 18—20 сантиметрів нижче талії і записуємо в половинному розмірі (50 см);
5. Ширина спини (ШС) — мірку знімаємо від плечової кісточки правої руки до плечової кісточки лівої руки. Мірку записуємо повністю (38 см);
6. Довжина плеча (ДП) — мірку знімаємо від основи шиї до плечової кісточки і записуємо повністю (12—13 см);
7. Довжина спинки до талії (ДСТ) — мірку знімаємо посередині спини, від верхньої кісточки до талії і записуємо повністю (38 см);
8. Довжина виробу (ДВ) — мірку знімаємо вздовж спини до наміченого низу виробу і записуємо повністю (58 см);
9. Довжина рукава (ДР) — мірку знімаємо від плечової кісточки через лікоть до кисті руки (лікоть не згинаємо) і записуємо повністю (58 см);
10. Окружність зап'ястка (ОЗ) — мірку знімаємо по основі кисті руки і записуємо в половинному розмірі (8 см);
11. Довжина переду до талії (ДПТ) — мірку знімаємо від плеча по висоній частині грудей до талії і записуємо повністю (43 см).

Зніміть з себе правильну мірку і у відповідності з вашими даними складіть таблицю:

ОШ — 18 см	1) ОШ:3 — 18:3 — 6 см
ОГ — 48 см	2) ОГ:2 — 48:2 — 24 см
ОТ — 38 см	3) ОГ:3 — 48:3 — 16 см
ОС — 50 см	
ШС — 38 см	
ДП — 12—13 см	

ДСТ — 38 см	4) ОГ:4 — 48:4 — 12 см
ДВ — 58 см	5) ОС:2 — 50:2 — 25 см
ДР — 58 см	6) ШС:2 — 38:2 — 19 см
ОЗ — 16 см	
ДПТ — 43 см	

Тепер приступаємо до побудови сітки: У лівій частині аркуша паперу позначаємо точку А.

1. Горизонтальна лінія направо — лінія шиї.
2. Вертикальна лінія донизу — лінія середини спинки.
3. Ширина спинки — від А направо відкладаємо окружність грудей (ОГ — 2 см на вільне облягання): 48 : 2 = 24 і позначаємо точку А₁.
4. Лінія середини переду — від точки А₁ вниз проводимо вертикальну лінію, паралельну лінії середини спинки.
5. Лінія грудей — від точки А₁ вниз відкладаємо ОГ:3 — 5 см — 21 см і позначаємо точку Г₁ вправо проводимо горизонтальну лінію до лінії переду і на схрещенні ліній значимо точку Г₁.

6. Лінія талії — від точки А₁ вниз відкладаємо довжину талії ДСТ — 38 см і позначаємо точку Т₁. Направо від Т₁ проводимо горизонтальну лінію до схрещення ліній переду і позначаємо Т₁.

7. Лінія стегон — від точки Т₁ вниз відкладаємо 18—20 см і позначаємо точку С₁. Направо від С₁ проводимо горизонтальну лінію до схрещення ліній переду і позначаємо точку С₁.

8. Лінія ширини спинки — від точки Г₁ направо відкладаємо ШС:2 — 19 см і позначаємо Г₂. Від неї проводимо вертикальну лінію угору до лінії шиї.

9. Лінія ширини пройми — від точки Г₂ направо відкладаємо ОГ:4 — 12 см і позначаємо точку Г₂. Від одержаної точки угору проводимо вертикальну лінію до лінії шиї.

10. Лінія бокового шва — відстань між точками Г₂ і Г₁ ділимо наполовину, позначаємо допоміжну точку Х, відкладаємо вліво 1 см і позначаємо Г₃. Від точки Г₃ проводимо донизу вертикальну лінію до схрещення з лінією талії і з лінією низу і позначаємо точками Т₂ і С₂.

Сітка — це основа для побудови викройки. В наступних номерах ми будемо вчитися будувати малюнок викройки виробу.

СПЕЦВИПУСК «НА ДОЗВІЛІ»

FOR WOMEN
ONLY

FOR MEN
ONLY

ГП — глибина пройми.

ЯК ЗУСТРІЧАТИ ГОСТЕЙ

Інколи, бажаючи якомога краще прийняти гостей, на стіл виставляють надто багато різних страв, випічки, напоїв, забуваючи, що навіть найвишуканіші страви не завжди вдало поєднуються між собою. У вміло складене меню входить: коктейль, холодні закуски, основна страва, десерт, фрукти, кава.

Коктейль — міцний напій. Тому фужери доливати не прийнято, як і пропонувати «ще по одному». Подають його за півгодини до святкової вечері. Поверх фужера можна покласти скалку, на якій закріплюють шматочок риби чи шинки. Вважається вишуканим з'їсти спочатку закуску, а потім випити коктейль.

Холодні закуски подають з коктейлем — кожному на окремій тарілочці.

Головна страва для святкового столу — запечене, тушковане чи смажене м'ясо з кількома гарнірами і салатом.

На десерт рекомендується фруктові салати,

морозиво, легкі тістечка з кремом із білків чи сметани.

Фрукти треба вимити, витерти і гарно вкласти в спеціальні вази.

Каву подають не раніше, ніж через півгодини після фруктів. Перед цим зі столу все прибирають. До кави подають печиво. Можна і коньяк.

Стіл застеляють чистою випрасованою скатертиною. Не обов'язково білою — може бути й інших кольорів, аби тільки вона пасувала до сервізу. Яскраві скатертини з тугої тканини будуть гармоніювати з глиняним посудом. Серветки можуть бути не одного кольору зі скатертиною, але повинні пасувати до неї. За святковим столом не рекомендується використовувати паперових серветок, особливо до вишуканого посуду і столових приборів.

Варто прикрасити стіл квітами. Підбирати рослини треба з несилим запахом і ставити у низькі вази.

КАРТОПЛЯНІ СТРАВИ

КАРТОПЛЯ ЗАЛИВНА

ТРЕБА: чотири середніх картоплини, півсклянки су-

СУП З ЦИБУЛІ

Требя: 4—5 цибулин, олія для смаження, 2—3 зубочки часнику, тмин, сіль, 50 грамів коньяку.

Цибулю порізати, підсмажити на олії, поки не зробиться ледь м'якою. Пересипати все в каструлю, залити водою. Варити, поки цибуля не розм'якне зовсім. Додати часник, тмин, сіль за смаком. Коли суп буде готовий, влити коньяк.

До супу смажаться грінки.

САЛАТ З КВАШЕНОЇ КАПУСТИ

Требя: 100 грамів твердого сиру і копченої ковбаси, 400 грамів квашеної капусти, 3—4 столові ложки олії, перець.

До капусти дрібно нарізати ковбасу і сир, все перемішати і заправити олією. Додати перець за смаком.

шених грибів, столова ложка желатину, дві-три цибулини, літр грибного відвару, дві столові ложки олії, сіль, перець горошком, лавровий лист.

Варену «в кожухах» очищену картоплю розрізаємо навпіл, робимо посередині виїмку, кладемо у неї грибний фарш, змішаний зі смаженою цибулею, заливаємо желе. Прохолоджуємо і подаємо з хрінном та гірчицею.

ГРИБНИЙ ФАРШ: гриби відварити, дрібно нарізати і змішати з пасерованою цибулею.

ЖЕЛЕ: в готовий гарячий проціджений грибний відвар кладуть желатин, попередньо замочений у холодній кип'яченій воді. Розмішати до повного розчину, додати сіль і лавровий лист, прокип'ятити і процідити.

КАРТОПЛЯ, СМАЖЕНА В ТІСТІ

ТРЕБА: п'ять картоплин, дві склянки борошна, півтори склянки молока, два яйця, півтори склянки олії.

Сиру очищену картоплю нарізаємо брусочками товщиною не більше 3—4 сантиметрів. Обсушуємо рушником, вмокаємо в тісто і смажимо у фритюрі.

ТІСТО: борошно розведимо молоком, додаємо яйця, сіль, перемішуємо. Тісто повинно бути середньої густоти.

Котлети з молочним соусом

Із м'ясного фаршу зробити котлети і покласти на деко, змазане маслом. Зверху вздовж кожної котлети чайною ложечкою зробити невеличкі жолобки, які заповнити густим молочним соусом, посипати натертим сиром, збризнути маслом, помстити майонезом і поставити в духовку. Запекати 15—20 хвилин. На гарнір дають зелений горошок, квасолу, картопляне пюре.

Требя: на 500 грамів м'яса 125 грамів білого хліба, 2 ст. ложки тертого сиру.

Соус молочний: 1 столову ложку борошна злегка прожарити з такою ж кількістю масла, розвести з 1/2 склянки гарячого молока, вливаючи його поступово. Соус варити, помішуючи, 10 хвилин і за смаком посолити.